

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
TEOLOGIE KŘESŤANSKÝCH TRADIC**

**Ekumenická rada církví
po roce 1989**

bakalářská práce
vedoucí práce: Prof. ThDr. Pavel Filipi

Obsah

Úvod	5
Ekumenická rada církví v ČR	7
Historie ekumenismu ve světě a v ČR	9
Založení Světové rady církví	9
Založení ERC v ČR a vývoj členství	9
Řídící orgány ERC	13
Valné shromáždění	13
Řídící výbor	13
Předsednictvo ERC	14
Vedoucí tajemník	14
Komise ERC	16
3. článek Stanov ERC - Poslání a činnost ERC	17
odstavec a)	17
Vězeňská duchovenská péče (a1)	19
Duchovní péče ve zdravotnických zařízeních (a2)	21
Komise pro armádu (a3)	24
Duchovenská služba u policie ČR (a4)	26
Komise pro pomoc při nepředvídaných událostech (a5)	26
Komise žen (a6)	28
odstavec b)	30
Teologická komise (b1)	30
Studijní dny (b2)	31
Dohody o křtu (b3)	32
Ekumenický monitoring (b4)	32
Komise pro práci s Romy (b5)	33

odstavec c)	35
<i>Ekumenická neděle (c1)</i>	35
<i>Novoroční ekumenická slavnost (c2)</i>	35
<i>Týden za jednotu křesťanů (c3)</i>	36
odstavec d)	38
<i>Brnem cestami pokoje (d1)</i>	38
odstavec e)	39
<i>Komise pro výchovu a vzdělávání (e1)</i>	39
<i>Debating club (e2)</i>	41
<i>Komise pro studium rekatolizace v českých zemích v 16. - 18. století (e3)</i>	41
odstavec f)	43
<i>Komise pro sdělovací prostředky (f1)</i>	43
<i>Webové stránky ERC (f2)</i>	45
<i>Ekumenický počin roku (f3)</i>	45
odstavec g)	46
odstavec h)	48
16. článek Stanov ERC - Vztah k veřejnosti	49
odstavec 1)	49
<i>Komise církev-stát (1.1)</i>	49
Závěr	51
<i>Teologická komise</i>	51
<i>Komise pro výchovu a vzdělávání</i>	51
<i>Komise žen</i>	52
<i>Ostatní aktivity</i>	52
<i>Členství v ERC</i>	52
Seznam členských církví ERC v ČR	54
Seznam vedoucích představitelů ERC od roku 1989	55

Seznam použité literatury	56
Seznam použitých zkratek	58
Stanovy Ekumenické rady církví v České republice	60

Úvod

Dne 27. června 2002 jsem byla Prezidiem Ekumenické rady církví v ČR (dále ERC) zvolena vedoucí tajemnicí. Odvážné rozhodnutí představitelů církví zvolit do čela sekretariátu člověka, který neměl s prací v církvi žádné zkušenosti a jeho znalosti o ekumeně byly jen mlhavé, překvapilo nejen mě osobně, ale i většinu těch, kteří se o českou ekumenu zajímali a zajímají. Dnem, kdy jsem se stala představitelkou české ekumeny, jsem se rozhodla své znalosti o ekumenismu rozšířit. Studium oboru Teologie křesťanských tradic mi pomáhalo při mé práci na ERC, a každodenní kontakt s církvemi mi naopak ulehčoval studium. Logicky to tedy vyústilo ve výběr tématu mé bakalářské práce - Práce Ekumenické rady církví v ČR po roce 1989.

Ve své práci jsem čerpala především z materiálů ERC, tj. ze zápisů ze zasedání Prezidia, respektive Valného shromáždění, Řídícího výboru, komisí a pracovních skupin ERC. Dále jsem používala publikace vydané Ekumenickou radou církví, Českou biskupskou konferencí, internetové stránky ERC a dalších ekumenických organizací a orgánů státní správy.

Pokud to bylo možné, konzultovala jsem příslušné kapitoly s těmi, kteří se práce ERC osobně účastnili. Jejich poznámky a připomínky byly velmi cenné a všem bych tímto chtěla poděkovat za jejich pomoc.

Především bych chtěla poděkovat Ekumenické radě církví, že jsem měla možnost čerpat ze zápisů řídicích orgánů i komisí ERC. Velmi oceňuji vstřícnost pracovníků sekretariátu, kteří mi byli vždy nápomocní. Děkuji referentům komisí, jmenovitě Mgr. Bohdanu Pivoňkovi, Mgr. Pavlu Pokornému, Růženě Černé, Vítězslavovi Vurstovi za jejich cennou pomoc i korektury. Za konzultace děkuji Mgr. Dušanovi Hejbalovi, Zděnkovi Procházkovi, Mgr. Martinu Váňáčovi a Ing. Janě Sninčákové.

Velmi si vážím faktu, že vedení mé práce se ujal Prof. ThDr. Pavel Filipi. S ním jsem také konzultovala náplň a strukturu práce, jakož i jednotlivé kapitoly.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem *Ekumenická rada církví po roce 1989* napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů.

V Praze dne 22. srpna 2009

Jitka Klubalová

Ekumenická rada církví v ČR

Ekumenická rada církví je společenstvím, které chce být základnou a nástrojem spolupráce a sblížování církví v České republice¹. Církve nebo náboženská společnost², která žádá o plné nebo přidružené členství v ERC, musí vyjádřit svůj souhlas s věroučnou bází ERC³:

Ekumenická rada církví v České republice je společenstvím křesťanských církví, které vyznávají Pána Ježíše Krista jako Boha a Spasitele podle Písem Starého a Nového Zákona a usilují uskutečňovat své poslání společně ke slávě jednoho Boha, Otce i Syna i Ducha svatého⁴.

O přijetí nových členů rozhoduje Valné shromáždění na základě písemné žádosti církve nebo náboženské společnosti, pokud splňuje podmínky Stanov ERC⁵.

Církve a náboženské společnosti, které souhlasí s cíli ERC, avšak z věroučných nebo jiných důvodů nechtějí či nemohou být plnými nebo přidruženými členy ERC, mohou být přijaty za pozorovatele. Pozorovatelé nejsou vázáni bází ERC⁶.

Ekumenická rada není nadřizena organizačně ani správně církvím, které jsou jejími členy. Každá členská církev rozhoduje samostatně o otázkách svého učení, vyznání, života a správy, jakož i o svém poměru k jiným církvím a

¹ 2. článek Stanov ERC v ČR - Východisko a cíl

² O plné členství v ERC se mohou ucházet všechny křesťanské církve, které jsou jako církve registrovány v České republice. (4. Článek Stanov ERC - Členství v ERC)

³ Věřoučná báze ERC v ČR je totožná s věroučnou bází Světové rady církví.

⁴ 1. článek Stanov ERC v ČR - Věřoučná báze

⁵ 4. článek Stanov ERC - Členství v ERC

⁶ 5. článek Stanov ERC - Pozorovatelé

náboženským společnostem a dalším náboženským sdružením⁷. Těmito ustanoveními se dává najevo, že ERC není žádná “nadcírkev”, nýbrž svazem církví, které na sebe berou závazek ekumenické otevřenosti, spolupráce a solidarity.

⁷ 14. Článek Stanov ERC v ČR - Vztahy mezi ERC a členskými církvemi a náboženskými společnostmi

Historie ekumenismu ve světě a v ČR

Založení Světové rady církví

Moderní ekumenické hnutí, jehož počátky můžeme datovat na začátek 20. století⁸, získalo svou instituční podobu založením Světové rady církví v roce 1948 na svém prvním Valném shromáždění v Amsterdamu. V té době je ekumenismus v Československu spíše jen místním a ponejvíce příležitostným jevem, a to především mezi reformačními církvemi (Kostnická jednota⁹). Členy Světové rady církví (dále SRC) se záhy po jejím založení staly i tři církve tehdejšího Československa: Českobratrská církev evangelická, Slovenská evangelická církev a.v. a Reformovaná křesťanská církev na Slovensku¹⁰.

Založení ERC v ČR a vývoj členství

Za organizačního příspěví výše uvedených církví byla 20. června 1955¹¹, po 2. valném shromáždění SRC v Evanstonu¹², založena vlastní Ekumenická rada církví v Československu. Zakládajícími církvemi byly Českobratrská církev evangelická, Slovenská evangelická církev augsburgského vyznání,

⁸ Za počátek moderního ekumenického hnutí bývá všeobecně považována Světová misijní konference konaná v Edinburgu roku 1910.

⁹ Kostnická jednota vznikla 28. září 1903 a jako spolek se ustavila roku 1905. Od svého vzniku Kostnická jednota sdružuje křesťany, kteří se hlásí k odkazu M. Jana Husa, J. A. Komenského a dalších českých i světových reformátorů. Vycházejíc z tohoto dědictví, je otevřena k ekumenickému rozhovoru a spolupráci se všemi křesťanskými církvemi v České republice i ve světě. Hlavním posláním Kostnické jednoty je sloužit jako platforma spolupráce mezi křesťany na poli ekumeny, podpora aktivit na poli misie, vzdělávání, společenských a kulturních akcí. V současné době je Kostnická jednota občanským sdružením. (viz www.evangelickytydenik.cz/clanek.html?id=23)

¹⁰ Tyto církve představovaly asi 6% obyvatelstva Československa.

¹¹ Zakládající dokument se v archivu ERC nezachoval.

¹² 2. valné shromáždění Světové rady církví se konalo v Evanstonu ve Spojených státech od 15.- 31. srpna 1954. Tohoto VS se účastnili i delegáti z ČSR.

Reformovaná křesťanská církev na Slovensku, Slezská evangelická církev augsburského vyznání, Církev bratrská (dříve Jednota českobratrská), Evangelická metodistická církev a Jednota bratrská. Asi po půl roce byla za člena přijata i Bratrská jednota baptistů.

V roce 1964 se k ERC připojily další dvě církve: Církev československá husitská a Pravoslavná církev v Československu. V roce 1968 se připojuje Starokatolická církev.

V roce 1965 bylo v Praze založeno administrativní centrum ERC, prvním tajemníkem se stal Milan Salajka (CČSH).

V roce 1969 se Československá socialistická republika stává federací. Proměna státního uspořádání byla podnětem pro novou organizaci ekumenické práce. Vznikl nový subjekt - Ekumenická rada církví v České socialistické republice, jejíž ustanovení a zahájení činnosti, na podkladě schváleného organizačního řádu, povolilo Ministerstvo kultury ČSR 15. prosince 1970¹³. Dle průvodního dopisu z MK, mohou do ERC přistoupit i další v ČSR povolené církve a náboženské společnosti, pokud projeví souhlas s jejím organizačním řádem. V § 7 organizačního řádu se také píše:

“Vzhledem k tomu, že církve s působností na území Slovenské socialistické republiky uzavřely obdobné ekumenické společenství, hodlá se ERC scházet s Ekumenickou radou církví v SSR, aby byla posouzena celková koncepce a metoda ekumenické spolupráce na celém území ČSSR.”

V roce 1990 se pozorovateli ERC stávají Římskokatolická církev a Církev adventistů sedmého dne, v roce 1992 Anglikánský sbor u sv. Klimenta, Apoštolská církev a Federace židovských obcí.

V roce 1993, po rozpadu Česko-slovenské federativní republiky, vzniká 26. ledna 1993 Ekumenická rada církví v ČR. Dne 1. ledna 1994 byla ERC u Ministerstva kultury evidována podle zákona č.308/1991 Sb jako právnická osoba.

V roce 1994 žádá Armáda spásy o členství v ERC. Její žádosti je vyhověno na schůzi Prezidia 25. října 1994.

¹³ Členskými církvemi byly tyto církve: Bratrská jednota baptistů, Církev bratrská, Církev československá husitská, Starokatolická církev, Českobratrská církev evangelická, Evangelická církev metodistická, Jednota bratrská, Pravoslavná církev a Slezská církev evangelická a.v.

Prezidium ERC dne 13. února 1996 přijímá Českou biskupskou konferenci za přidruženého člena ERC. Tento významný posun byl důsledkem vzrůstající otevřenosti Římskokatolické církve (ŘKC) vůči nekatolickým církvím.

„Druhým vatikánským koncilem katolická církev nezvratně vykročila na cestu ekumenismu, a zaposlouchala se tak do hlasu Pánova Ducha, který nás učí, jak máme pozorně číst ‘znamení doby’,“

konstatoval ve své „ekumenické encyklice“ Ut unum sint papež Jan Pavel II.¹⁴

Také další římskokatolické dokumenty k ekumenickému hnutí napomohly k rozhodnutí České biskupské konference nebýt jen pozorovatelem. Byly jimi především ekumenický direktář¹⁵ a encykliky papeže Jana Pavla II. Tertio millennio adveniente¹⁶ a již zmíněná Ut unum sint.

Dne 31. října 1996 přijímá prezidium ERC změnu statutu ERC, který mění znění článku o pozorovatelském členství¹⁷. Na základě této změny bylo možné v následujících letech přijmout za pozorovatele Českou evangelickou alianci, Českou biblickou společnost a Ekumenickou akademii. Na tomto říjnovém zasedání je Apoštolská církev přijata za plného člena ERC.

Od roku 1999 je Anglikánský sbor u sv. Klimenta oficiálně zaregistrován jako jedna z farností Starokatolické církve (SKC). Zastoupení má proto v osobě zástupce SKC.

V souvislosti s novelizací zákona o církvích a náboženských společnostech v roce 2002 a možností zaregistrovat ERC jako Svaz církví a náboženských společností, bylo potřeba přijmout nové znění Stanov ERC¹⁸. Zákon umožňoval Svazu církví a náboženských společností mít za členy pouze církve a náboženské společnosti, které jsou registrovány na Ministerstvu kultury ČR. Ostatní subjekty (občanská sdružení apod.) nemohou být členy Svazu a

¹⁴ Jan Pavel II.: Ut unum sint. Encyklika o ekumenickém úsilí z 25. května 1995. Zvon, Praha 1995

¹⁵ Papežská rada pro jednotu křesťanů: Direktář k provádění ekumenických principů a norem, sekretariát ČBK, Praha 1995

¹⁶ Jan Pavel II.: Tertio millennio adveniente, Apoštolský list o přípravě na jubilejní rok 2000 z 10. listopadu 1994. Zvon, Praha 1995

¹⁷ Archiválie ze zasedání Prezidia, Valného shromáždění a Řídícího výboru 1991 - 2008

¹⁸ Nové znění Stanov bylo přijato prezidiem dne 28. května 2002. Dílčí změny pak byly schválené prezidiem dne 23. listopadu 2003.

proto byly požádány, aby své členství v ERC ukončily. V důsledku toho z ERC odcházejí Armáda spásy, Česká biblická společnost, Česká evangelická aliance a Ekumenická akademie. Od této doby se členství v ERC nemění¹⁹.

Dne 19. července 2005 byla Ekumenická rada církví podle zákona 3/2002 Sb. O církvích a náboženských společnostech po zdlouhavých jednáních Ministerstvem kultury zaregistrována jako Svaz církví a náboženských společností²⁰.

Dne 7. června 2005 nabývají platnosti nové Stanovy²¹, které zásadním způsobem změnilly strukturu řízení ERC. V následující kapitole si proto představíme řídicí orgány ERC v ČR.

¹⁹ Seznam členů ERC v ČR je přílohou práce.

²⁰ Archiválie ERC v ČR.

²¹ Stanovy ERC v ČR platné od 7. června 2005 jsou přílohou této práce.

Řídící orgány ERC

Valné shromáždění

Valné shromáždění (dále VS) je nejvyšším orgánem Ekumenické rady církví. Schází se nejméně jedenkrát ročně, a to v termínu určeném Řídícím výborem ERC. Pokud se vyskytne mimořádná situace, musí být Valné shromáždění svoláno do měsíce, pokud o to požádají nejméně dvě třetiny členských církví prostřednictvím svých ústředních orgánů.

Valné shromáždění tvoří nejvýše tři delegovaní zástupci členských církví, přičemž alespoň jeden z nich musí být laik. Do působnosti VS patří především rozhodování o stanovách ERC, o členství v ERC a zániku ERC. Každoročně VS projednává a schvaluje výroční zprávu o činnosti ERC²², zprávu o výsledku hospodaření, schvaluje rozpočet na další kalendářní rok a rozhoduje o výši členských příspěvků. V jeho kompetenci je také volba (případě odvolání) předsednictva a vedoucího tajemníka. Program Valného shromáždění připravuje Řídící výbor ERC. Celé jednání řídí předseda ERC, popřípadě některý z místopředsedů. Usnášeníschopnost VS a počet hlasů nutných k právoplatnému rozhodnutí je podrobně uveden ve Stanovách ERC²³.

Řídící výbor

Orgánem, který řídí každodenní agendu ERC, je Řídící výbor. Schází se nejméně čtyřikrát do roka a jeho hlavními úkoly jsou uvádět v praxi rozhodnutí Valného shromáždění, rozhodovat o personálních otázkách zaměstnanců sekretariátu (vyjma vedoucího tajemníka), posuzovat stávající pracovní projekty a rozhodovat o nových²⁴, schvalovat vnitřní a provozní předpisy ERC a být partnerem pro domácí i zahraniční partnery²⁵. Řídící výbor ERC tvoří zástupci

²² Zpravidla předkládanou předsedou ERC a vedoucím tajemníkem

²³ Stanovy ERC jsou přílohou této práce.

²⁴ Zde se jedná hlavně o kontrolu práce komisí ERC.

²⁵ V mezích daných Valným shromážděním.

členských církví, a to církví určený jeden z jejich delegátů pro VS. Jednání ŘV řídí předseda ERC, popřípadě některý z místopředsedů. Usnášeníschopnost ŘV a počet hlasů nutných k právoplatnému rozhodnutí jsou uvedeny ve Stanovách ERC.

Pro oba výše zmíněné řídicí orgány platí společné ustanovení o tak zvaném minoritním votu. To znamená, že kterýkoliv delegát má právo požadovat, aby v usnesení bylo uvedeno jeho mínění lišící se od toho, jež bylo přijato hlasováním.

Dále delegáti nejsou vázáni přijatými usneseními, pokud tato usnesení byla odmítnuta jejich příslušnými církevními orgány.²⁶

Předsednictvo ERC

Předsednictvo ERC tvoří předseda a dva místopředsedové. Ti předsedají jak Valnému shromáždění, tak Řídicímu výboru. Jsou voleni z delegátů Valného shromáždění a jejich mandát je dvouroční. Mohou být zvoleni opakovaně.

Předseda, jako statutární orgán ERC, zastupuje z titulu své funkce ERC navenek. Může ho zastupovat některý z místopředsedů.

Předsednictvo velmi úzce spolupracuje se sekretariátem a vedoucím tajemníkem. Společně pak připravují jednání Valného shromáždění i Řídicího výbor, jednají a rozhodují o aktuálních otázkách v mezidobí mezi setkáními ŘV i VS.

Vedoucí tajemník

Vedoucí tajemník řídí práci sekretariátu a vyřizuje každodenní agendu Ekumenické rady. Jedním z jeho velmi důležitých úkolů je řízení práce komisí ERC.

Vedoucí tajemník a komise

Vedoucí tajemník má mít podrobné znalosti o práci jednotlivých pracovních skupin a jejich projektech. Jeho úkolem je pravidelně seznamovat jak Řídicí výbor, tak Valné shromáždění o aktivitách komisí ERC, případně

²⁶ Netýká se to Stanov ERC, funkcí těch, kteří byli zvoleni tajným hlasováním a členských příspěvků.

předkládat těmto řídicím orgánům věci potřebné k rozhodování (jako je například odsouhlasení znění některých prohlášení komisí nebo žádosti o finanční podporu pro jejich projekty).

Za přítomnosti vedoucího tajemníka probíhá v komisi také volba referenta komise²⁷. Úlohou vedoucího tajemníka je nejen monitorování aktuální práce komisí, ale předávání podnětů a úkolů od řídicích orgánů ERC. Dále pak eventuální propojování projektů jednotlivých komisí. Vedoucí tajemník společně se sekretariátem vytváří rovněž pro jednotlivé komise administrativní zázemí (rozesílá pozvánky na zasedání komisí, ukládá zápisy, komunikuje s třetími stranami, pokud je o to komisí požádán). Pokud není komise dostatečně zastoupena členskými církvemi, může vedoucí tajemník vyzvat nezastoupené církve o delegování nového zástupce, aby komise tvořila skutečně ekumenické společenství.

Vedoucí tajemník a sekretariát

Vedoucí tajemník vyřizuje běžnou agendu ERC (telefonáty, korespondenci), je statutárním orgánem ERC a zastupuje ji v rozsahu určeném Valným shromážděním a Řídicím výborem (ve vztahu ke třetím osobám, při jednáních). Je odpovědný za práci sekretariátu a s hlasem poradním se účastní jednání Valného shromáždění a Řídicího výboru.

Vedoucí tajemník dbá také na řádné hospodaření s prostředky ERC.²⁸ Společně s finanční komisí připravuje rozpočet²⁹ a sleduje jeho dodržování, je nápomocen revizní komisi při vytváření výroční zprávy.

²⁷ Výsledek volby podléhá schválení Řídicího výboru.

²⁸ ERC hospodaří v souladu s obecně právními předpisy s nabytým movitým i nemovitým majetkem, s přijatými dary, dědictvím, státní dotací, se získanými oprávněními, autorskými právy apod. (Stanovy ERC čl 12.1.)

²⁹ Základem rozpočtu ERC jsou především členské příspěvky církví podle rozpisu schváleného Valným shromážděním. (Stanovy ERC čl. 12.3.)

Komise ERC

Komise jsou základním pilířem práce Ekumenické rady církví. Zřizování komisí podléhá Řídícímu výboru eventuelně Valnému shromáždění, které komisi dává konkrétní úkol (ať už krátkodobý, nebo dlouhodobý) a zároveň kontroluje jeho plnění.

Komise jsou jmenovány na dobu dvou let. Členem komise se stává ústředím členské církve navržený zástupce (má hlasovací právo)³⁰. V komisi nemusí být zastoupeny všechny členské církve³¹. Do jednání komisí mají přístup také pozvaní odborníci a hosté.

Veškerá práce komisí se řídí čl.11 Stanov ERC a Statutem pro komise ERC v ČR, který byl přijat Řídícím výborem ERC dne 12.5.2005.

V současné době má ERC v ČR tyto komise:

Komise žen

Komise církev-stát

Komise pro výchovu a vzdělávání

Komise pro sdělovací prostředky

Teologická komise

Komise pro práci s Romy

Komise pro studium rekatolizace v českých zemích v 16. - 18. století

Ekumenická humanitární komise

Komise pro duchovní službu ve zdravotnických zařízeních

Pro systematické sledování práce Ekumenické rady církví po listopadu 1989, použijeme článek číslo 3. Stanov ERC v ČR. Článek konkretizuje v osmi bodech (a-h) poslání a činnost ERC. Jak se ekumenické radě tyto cíle daří naplňovat si představíme v následujících kapitolách.

³⁰ Členy komisí navrhují řídicí orgány členských církví.

³¹ Členské církve s přidruženým a pozorovatelským členstvím mohou do komise vyslat také své zástupce, ale jen s hlasem poradním.

3. článek Stanov ERC - Poslání a činnost ERC

odstavec a)

PROHLUBOVAT VĚDOMÍ ZÁVAZKU JEDNOTY KRISTOVY CÍRKVE A UMOŽŇOVAT USKUTEČŇOVÁNÍ JEDNOTY VE SPOLEČNÉM SVĚDECTVÍ, PRAKTICKÉ SPOLUPRÁCI A VZÁJEMNÉM POROZUMĚNÍ

Nejvýstižnějším textem, o který se vzájemná praktická spolupráce a společné svědectví opírá, je tříverší z Matoušova evangelia:

Tehdy řekne král těm po pravici: ‚Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.‘ (Mt 2, 34-36)

Po roce 1989 se církve mohly aktivně zapojit do služeb, které jim totalitní režim znemožňoval. Jsou to především aktivity, kde duchovní nebo dobrovolníci z řad věřících vstupují do přímého kontaktu s potřebnými. Ať se jedná o kaplanství v ozbrojených složkách, ve vězeňství nebo v nemocnicích, nebo o pomoc např. při živelných katastrofách. Společným rysem těchto služeb je jejich důraz na ekumenicitu. Pomoc lidem v nouzi by se neměla stát příležitostí k evangelizaci, k vnucování víry, k proselytismu. Ekumenickou spoluprací někteří partneři (armáda, vězeňství, policie) při zakládání duchovní služby přímo vyžadovali. Ekumenická rada, jako státem uznaný svaz církví, je pro ně zárukou, že se služba bude konat nejen ve vzájemné spolupráci zúčastněných církví³², ale že budou moci jednat s jedním partnerem, který jejich požadavky bude tlumočit všem zúčastněným a nebude nutné, aby probíhala dílčí jednání. Jako “přidaná hodnota” byl považován fakt, že spoluprací s ERC a Českou

³² Všechny církve ERC jsou státem registrované církve podle platných zákonů.

biskupskou konferencí (ČBK) se do značné míry eliminuje působení některých církví a náboženských společností či skupin, které jsou společností označovány za sekty.

Kaplanství, které je v současné době již velmi dobře etablováno a státními orgány přijímáno, má své počátky ve vzájemné spolupráci na půdě ERC.

Vězeňská duchovenská péče (a1)

Základ spolupráce církví s nápravně výchovnými ústavy (NVÚ) a věznicemi byl položen působením duchovních v těchto zařízeních již v prosinci 1989. Dne 31. ledna 1990 proběhlo na Správě sboru nápravné výchovy (SNV) jednání mezi zástupci církví, které projevíly zájem o spolupráci s vedením Ministerstva spravedlnosti a správy SNV. Jednání probíhalo na ekumenické platformě - tzn. za přítomnosti zástupců církví sdružených v Ekumenické radě církví i zástupců Římskokatolické církve. Na tomto jednání došlo k zásadnímu souhlasu příslušných státních míst s duchovenskou službou ve věznicích s tou podmínkou, že práce bude zásadně probíhat na ekumenické základně. Proto bylo dohodnuto, aby organizací práce duchovních neřímskokatolických církví byla pověřena ERC.

S podporou ERC byly v Praze uspořádány dva semináře o duchovenské práci v nápravně výchovných ústavech, kterých se zúčastnili zástupci Správy SNV i zahraniční hosté. Těmito semináři se položily základy odborné duchovenské práce ve věznicích.

Dne 7. května 1990 vyzval sekretariát ERC ústředí církví, aby *“z každé církve či náboženské společnosti vybrali jednoho pracovníka, který by měl v té které církvi odpovědnost za problematiku duchovenské služby v nápravně výchovných ústavech (DS NVÚ) a stal se tak členem výboru DS NVÚ a styčným pracovníkem za svou církev. Tento výbor by se pak mohl scházet častěji a pružně reagovat na nově se utvářející podmínky.”*³³

Zároveň byly církve vyzývány k průběžnému oznamování změn v pověřování duchovních pro práci v NVÚ.³⁴

Vytvořením tohoto seznamu (duchovenských osob a členů církví, kteří do věznic prozatím jen spontánně docházeli) se vyšlo vstříc přání státní správy, aby byla duchovenská péče na jistém stupni organizovanosti. Pro každý nápravně výchovný ústav byl vytvořen tým spolupracovníků. Seznam osob

³³ Dopis ústředím členských církví ze sekretariátu ERC. (archiv ERC)

³⁴ V tomto dopise byly církve také vyzývány k dodání 2-3 písní, které by bylo možno zařadit do připravovaného příležitostného zpěvníčku pro potřeby DS NVÚ. (archiv ERC)

pověřených církvemi byl sestaven zvlášť za ŘKC a zvlášť za církve sdružené v ERC. Každá z těchto institucí měla též svého styčného pracovníka. Za ŘKC jím byl MUDr. Jiří Slabý, duchovní správce farnosti U nejsvětějšího Srdce v Praze, za ERC jím byl Mgr. Bohdan Pivoňka, farář ČCE, vedoucí DP NVÚ ERC.

V prvním roce této služby se práce ve věznicích účastnily tyto církve: Českobratrská církev evangelická (ČCE), Křesťanské společenství Maniny, Bratrská jednota baptistů (BJB), Slezská církev evangelická a.v. (SCEAV), Církev československá husitská (CČSH), Církev bratrská (CB), Evangelická církev metodistická (ECM), Církev adventistů sedmého dne (CASD), Pravoslavná církev (PC) a Řeckokatolická církev.

Jelikož práce ve věznicích byla v té době založena na čistě dobrovolnických základech (telefonáty, jízdy autem do věznic, posílání dopisů atd.) a náklady byly většinou placeny duchovními samotnými, byl v roce 1991 učiněn pokus uzavřít smlouvu mezi SNV a ERC, která by umožňovala proplácení alespoň části nákladů. Tato jednání nebyla úspěšná.³⁵ Smlouvu se podařilo uzavřít až o rok později (3.2.1992), platila však jen jeden rok a nebyla prodloužena kvůli neprokazatelnosti nákladů.

V roce 1992 byl také vydán ekumenický zpěvníček pro potřebu duchovenské péče ve věznicích.³⁶

Dnem 1.12.1993 byl Mgr.Bohdan Pivoňka, vedoucí Vězeňské duchovenské péče (VDP) ERC přijat na vedlejší úvazek do Vězeňské služby ČR jako odborný rada odboru výkonu vazby a trestu Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR.

V důsledku nárůstu práce duchovenské práce ve věznicích, rychlých a slibně se vyvíjejících se změn, ale zároveň nepružnosti rozhodovacích procesů ERC³⁷ se během roku 1993 v rámci VDP ERC začalo uvažovat o jiné možnosti

³⁵ Požadovaná plnění nelze ve smyslu platných finančně právních předpisů poskytovat z rozpočtu Sboru nápravné výchovy ČR. Finanční prostředky určené na hmotné zabezpečení církví a náboženských společností, tedy i úhrady nákladů spojených s poskytováním vězeňské duchovenské péče a mzdové prostředky pracovníků církví, jsou totiž hrazeny ze státního rozpočtu. (z dopisu Ministerstva spravedlnosti ČSFR Ekumenické radě církví - archiv ERC)

³⁶ Obsahuje cca 60 písní obecně známých, křesťanské meditace a modlitby.

³⁷ Všechna důležitá rozhodnutí se musela odehrávat na půdě Řídících výborů ERC, které se ovšem scházely v intervalu jednou za dva měsíce (někdy i déle). Podpisy na dokumentech musely být udíleny jen vedením ERC.

uspořádání VDP. Dne 5.10.1994 byla VDP zaregistrována jako občanské sdružení, vědomě nadkonfesní, které udržuje těsné vztahy s Ekumenickou radou církví v ČR (III. čl.2 Stanov VDP). Ve svém dopise z 11. října 1994 vyjadřuje výkonný výbor VDP touhu po sounáležitosti a spolupráci. VDP, která měla zájem stát se členem ERC (což ale v té době neumožňoval status ERC), navrhovala i další řešení vztahů mezi ERC a VDP (např. členství ERC ve VDP), ale doposud se uspokojivé řešení nenašlo. V současné době se vztahy mezi VDP a ERC odehrávají na úrovni vzájemné informovanosti, především skrze návštěvy zástupců VDP na ŘV ERC.

Dne 7. ledna 1994 byla uzavřena dohoda o duchovní službě mezi Vězeňskou službou ČR a ERC a ČBK, na jejímž základě se upravují pravidla vstupu pověřených osob do všech věznic na území České republiky. V této dohodě je VDP zmíněna v čl.3.³⁸ Dohoda o duchovní péči se průběžně obnovuje. Její nejnovější verze byla podepsána 18. srpna 2008.

Osoby, které do věznic docházejí, musí mít doporučení od své církve a výkonného výboru VDP. V současné době je sloužících členů VDP ve věznicích 153³⁹, (z tohoto počtu je 48 členů z ŘKC).

Ve věznicích ČR je dnes zaměstnáno 34 profesionálních vězeňských kaplanů⁴⁰. Do řádného pracovního vztahu začali kaplani vstupovat v roce 1998.

Duchovní péče ve zdravotnických zařízeních (a2)

Duchovní péče ve zdravotnických zařízeních je službou, při které jde o doprovázení nemocných v období nemoci, popřípadě umírání. V těchto nelehkých situacích si nejen nemocní, ale i jejich rodiny, přátelé a známí často kladou existenciální a etické otázky, na které jim duchovní, pastorační asistent,

³⁸ VDP působí při Vězeňské službě a jejími členy jsou pověřené osoby, VDP je pověřena pastorační a duchovenskou činností ve věznicích a dalších zařízeních; působí na základě spolupráce a vzájemné tolerance církví v ekumenickém duchu pod záštitou ERC; výkon duchovní služby koordinuje výbor VDP.

³⁹ Do tohoto počtu jsou započítáni i vězeňští kaplani, kteří i přes svůj pracovní poměr ve Vězeňské službě ČR, jsou stále členy VDP.

⁴⁰ O místo vězeňského kaplana se může ucházet člen VDP, který má alespoň roční praxi.

nebo jinak vyškolený věřící, může nabídnout odpovědi. Proto je duchovní služba vnímána jako součást komplexní péče o nemocného člověka (a jeho blízké). Duchovní služba se týká všech (pacientů, jejich blízkých, zdravotníků) bez ohledu na církevní příslušnost a náboženství a vždy se řídí přáním toho, komu je poskytována.

Cílem Komise pro duchovní péči ve zdravotnických zařízeních je vytvoření instituce nemocničního kaplana na ekumenickém základě. Komise na tomto úkolu pracuje již od roku 2001.⁴¹ Od samotného počátku bylo jasné, že je potřeba pokusit se o legislativní změny, které by nemocniční kaplanství začlenily do právního rámce zdravotnických zákonů. Na podnět pracovní skupiny probíhala (a stále ještě probíhají) jednání na Ministerstvu zdravotnictví, bohužel s mizivými výsledky. Důvodů je několik: časté střídání ministrů a skutečnost, že nemocnice mají různé zřizovatele. Ministerstvo nemá pravomoc zasahovat do jejich vnitřního uspořádání a nařizovat ustavení duchovní péče (včetně pozice nemocničního kaplana). Díky malé osvětě není duchovní služba stále vnímána ve většinové společnosti jako důležitá a proto je jen malá snaha o změnu zákonů. Vážným nedostatkem je také doposud absence zdůvodněného a srozumitelně vysvětlitelného profilu nemocničního kaplana, aby byl oddělen od profese lékaře, psychologa a zdravotního personálu. Komise se proto svými aktivitami snaží zvýšit povědomí o potřebnosti duchovní služby v nemocnicích a zároveň pracovat na specifikacích pracovníka duchovní péče. Přípravuje semináře⁴², konference⁴³, studijní dny ERC⁴⁴, v roce 2004 vydala letáček o Duchovní péči pro nemocné⁴⁵.

Komise si je zároveň vědoma závazku, který na sebe církev berou tím, že do nemocnic vstupují a že se snaží být aktivně na blízku těm, kteří hledají

⁴¹ První setkání pracovní skupiny nemocničních kaplanů se uskutečnilo 2.10.2001.

⁴² 1.-3.října 2001 uspořádala ERC v Domově sv. Karla Boromejského v Praze - Řepích seminář o pastorační péči.

⁴³ 8.listopadu 2003 zorganizovala ERC konferenci na téma "Duchovní péče ve zdravotnictví - potřeby a možnosti" se zahraničními hosty.

⁴⁴ První Studijní den ERC se uskutečnil 20. října 2005 ve sboru ECM v Ječné ulici na téma Pastorační péče v nemocnicích. Druhý 9. října 2008 ve Fakultní nemocnici Motol na téma Duchovní péče ve zdravotnických zařízeních.

⁴⁵ Letáček obsahuje základní informace o tom, co duchovní služba je, co nabízí a kam se potřební mohou obrátit pro pomoc.

odpovědi na složité otázky. Proto zastává názor, že lidé, kteří církev zastupují, by měli být na tuto službu připraveni a splňovat určité předpoklady. Z tohoto důvodu připravila skupina složená ze zástupců komise Kurz duchovní služby nemocným⁴⁶, kterého se v prvním běhu zúčastnilo 16 dobrovolníků⁴⁷. Ti dostali během sedmi setkání základní poučení o komunikaci s nemocnými, obeznámili se s informacemi o fungování nemocnic, zabývali se otázkami, co je to duchovní péče, jak reagovat na smrt a umírání, získali dovednosti v oblasti krizové intervence, atd. Po ukončení kurzu (včetně supervizí) obdrželi účastníci certifikát "Absolventa kurzu ERC duchovní péče v nemocnicích".

Někteří členové Komise aktivně napomáhali při přípravě pilotního kurzu Evangelické teologické fakulty "Nemocniční kaplan", který byl organizován ve spolupráci s odborníky lékařských fakult UK a byl určen budoucím pracovníkům v duchovní službě ve zdravotnických zařízeních.⁴⁸ I tito absolventi obdrželi na závěr kurzu certifikát. Cílem obou kurzů bylo vyškolit osoby, které mohou tvořit základ skupiny budoucích "nemocničních kaplanů". Účastníci kurzu, kteří se i nadále neformálně scházejí, uvažují o založení profesní společnosti (*Asociace nemocničních kaplanů*), mající obdobu v zahraničí s hlavními cíli umožnit setkávání osobám vykonávající duchovní péči, vytvořit systém vzdělávání a supervizí, a produkovat studijní materiály. Tato organizace by zajistě respektovala Dohodu o duchovní péči ve zdravotnictví a byla by v úzkém vztahu k církvím, které dohodu uzavřely.

Výše zmiňovaná Dohoda o duchovní péči ve zdravotnictví byla mezi ERC a ČBK podepsána 20. listopadu 2006. Její součástí jsou kvalifikační předpoklady profesionálního nemocničního kaplana a dobrovolníka i etický kodex. Dohoda má sloužit jako východisko pro přípravu nemocničních kaplanů a dobrovolníků v jednotlivých církevních společenstvích.

⁴⁶ Kurz samotný probíhal od 5. března do 28. května 2005. Následovalo 6 supervizních setkání (od ledna 2006).

⁴⁷ Plně kurz dokončilo 9 frekventantů.

⁴⁸ Na rozdíl od kurzu ERC, do kterého se mohli přihlásit i laici, kurz ETF byl určen absolventům bakalářského či magisterského studia teologie či oborů příbuzných (psychologie, sociální práce).

Důležitou podporu práce komisi poskytuje Evropská síť nemocničních kaplanů⁴⁹, jejichž setkání se zástupce Komise pravidelně účastní.⁵⁰

Komise pro armádu (a3)

"Radosti a starosti vojáka jsou radosti a starosti vojenského kaplana."⁵¹

O duchovní službě v armádě se začalo uvažovat krátce po "Sametové revoluci". Již v prosinci 1989 požádala skupina věřících o obnovu náboženských svobod v československé armádě, které byly do té doby potlačovány a v armádě bezohledně prosazován komunistický ateismus. Příslušníci armády byli za projevy náboženské víry pronásledováni. Toto klima se změnilo novelizací Branného zákona ze dne 14.3.1990, který v §9, odst. 2 ustanovuje: *"Vojákům v činné službě je zaručena svoboda projevu náboženského vyznání, včetně účasti na náboženských obřadech a umožnění vstupu do vojenských objektů duchovním státem uznaných církví pokud tomu nebrání povinnosti při výkonu služby."* První podněty od církví byly směřovány na Federální ministerstvo obrany ČSFR již koncem roku 1990.⁵²

Komise pro armádu ERC se poprvé sešla 20. května 1993. Na programu byl především rozhovor o přístupu jednotlivých církví ke službě v armádě. Již z tohoto setkání vyplynulo, že spolupráce mezi církvemi a armádou již existuje, ale spíše jen na lokální úrovni. V některých posádkových městech existovaly rady pro spolupráci armády a veřejnosti (za účasti představitelů církví); duchovní byli zváni k přednáškám a besedám s vojáky; církve byly zvány k účasti na různých oslavách a pietních aktech; někteří místní duchovní pastoračně působili v posádkách armády České republiky (AČR); ŘKC již měla

⁴⁹ European network of health care chaplaincy (ENHCC).

⁵⁰ ENHCC například vypracovala Standardy pro zdravotní kaplanskou službu v Evropě. Některé země poskytly komisi své know-how s přípravou kurzů pro nemocniční kaplany. Díky ENHCC se můžeme v ČR inspirovat v organizování duchovní péče a přejímat zkušenosti zemí, kteří mají tuto službu již dlouhodobě etablovanou.

⁵¹ Z webových stránek vojenských kaplanů.

⁵² Dopisy Ústřední rady CČSH z 11.12.1990 a 7.2.1991 adresované ministrovi L. Dobrovskému, respektive jeho náměstkovi pro sociální a humanitární věci. (archiv ERC)

některé vojenské duchovní.⁵³ V této době mezi církvemi převažoval zdrženlivý postoj ke zřízení vojenských kaplanů, a to z několika důvodů: a) obava ze ztráty nezávislosti hlasatele Božího Slova; b) jak bude řešen pracovní-právní vztah, komu bude kaplan zodpovědný; c) jak to bude s působením vojenských kaplanů v zahraničních misích a s tím spojená otázka držení zbraně. Komise pro armádu vypracovala "Návrh ERC na podobu duchovní péče v Armádě ČR", ve kterém navrhuje zřízení Rady církví při ministerstvu obrany, která by dle možností církví zapojených do služby v armádě koordinovala jejich činnost. ERC dále navrhovala, aby církve mohly podle své volby konat duchovní péči v armádě jedním ze dvou uvedených modelů.⁵⁴ Tento návrh však neprošel schvalovacím procesem ERC a činnost Komise byla až do roku 1995 pozastavena.

Její činnost byla obnovena po podnětu z Ministerstva obrany ČR (dále MO ČR)⁵⁵. MO ČR vytvářelo koncepci humanitní služby, a do její přípravné skupiny pozvalo i zástupce ERC v ČR.⁵⁶ Po několika dalších jednáních a korespondenci mezi MO ČR a ERC v ČR se v roce 1996⁵⁷ sešli zástupci ERC s ministrem Holáněm, na kterém se hovořilo o možnostech duchovní služby. V rámci humanitní služby⁵⁸ se na MO vytvářela místa pro vojenské kaplany, jejichž práci by ale i nadále měli doplňovat externí spolupracovníci. Dalším impulsem pro užší spolupráci se stala konference vedoucích vojenských kaplanů Evropy a Severní Ameriky.⁵⁹

Další vývoj směřoval k podepsání dohody mezi ERC a ČBK o podmínkách vzniku a působení duchovní služby v resortu ministerstva obrany a

⁵³ Vojenští kaplani ŘKC zatím působili jako nemocniční kaplani ve vojenských nemocnicích.

⁵⁴ Model A: církve pro jednotlivé posádky, útvary a zařízení pověří své duchovní, aby konali duchovní péči o vojáky (pastorační rozhovory, přednášky, diskuze, bohoslužby apod.). Model B: církve zavedou ve spolupráci s AČR funkci vojenských duchovních, pověřených duchovní péčí v armádě na plný nebo částečný úvazek. (archiv ERC)

⁵⁵ Dopis ministra obrany RNDr. Viléma Holáně ze dne 22.12.1994. (archiv ERC)

⁵⁶ Jmenovaní zástupci byli: Milan Matyáš (CČSH); Jaromír Dus (ČCE); Jan Kašper (CB).

⁵⁷ Setkání se uskutečnilo 27.6.1996.

⁵⁸ 6.12.1995 bylo rozkazem ministra obrany zřízeno oddělení humanitní služby. Písmeno C - *Co humanitní služba vyjadřuje*: č.6: Péči o náboženské potřeby vojáků a jejich rodin. (archiv ERC)

⁵⁹ Konference se konala v Praze 3.- 7.2. 1997.

dohody mezi ERC, ČBK a MO ČR o duchovní službě⁶⁰, na jejímž základě vydal ministr obrany rozkaz o “Zřízení duchovní služby v rezortu Ministerstva obrany.”⁶¹

Podle dohody vykonává vojenský kaplan duchovní službu pro pracovníky rezortu Ministerstva obrany a jejich rodiny včetně bohoslužeb pro všechny církevní denominace sdružené v rámci České biskupské konference a v Ekumenické radě církví⁶².

V současné době má armáda ČR ve službě 20 vojenských kaplanů.

Duchovenská služba u policie ČR (a4)

V říjnu 2002 byla podepsána dohoda mezi Ministerstvem vnitra ČR, Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí o účasti osob vykonávajících duchovenskou službu na systému poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky. Církve se v této dohodě zavázaly poskytnout skrze pověřené osoby intervenční péči policistovi, který o ní požádá a zároveň umožnit těmto pověřeným osobám účast na odborné přípravě.

Komise pro pomoc při nepředvídaných událostech (a5)

Komise pro pomoc při nepředvídaných událostech (KPNU) byla zřízena Ekumenickou radou po povodních v roce 1997. Posláním komise byla koordinace humanitárních snah církví zastoupených v komisi, komunikace s mezinárodními organizacemi, koordinace finanční pomoci (jak z tuzemských, tak zahraničních zdrojů), spolupráce s ostatními humanitárními organizacemi (Charita, Diakonie, ADRA, Červený kříž) a později naplňování Dohody o

⁶⁰ Obě dohody byly podepsány 3. června 1998.

⁶¹ S účinností od 22. června 1998. Hlavním kaplanem armády ČR byl ustanoven Tomáš Holub (ŘKC). Poradcem ministra pro duchovní službu Jan Dus (ČCE).

⁶² Článek D) dohody o spolupráci mezi Ministerstvem obrany, Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí.

spolupráci s Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky (HZS ČR).

V březnu 1998 se uskutečnila v Příbryslavi schůzka, jíž se Česká republika stala součástí projektu Světové rady církví pro jedenáct postkomunistických zemí *Připravenost náboženských společností, veřejných organizací a státních institucí společně čelit katastrofám všeho druhu*. Českými partnery projektu byla Ekumenická rada církví a Hlavní úřad civilní ochrany MO. Tato konference byla prvním setkáním nevládních organizací se státními institucemi a stala se naprosto převratnou ve vztazích státu a nevládních organizací. Reálným výstupem projektu se stal výcvik v psychosociální pomoci a uzavření Dohody o spolupráci mezi HZS, ERC a ČBK.

Dohoda byla uzavřena 21. ledna 2003 a reagovala na aktivní humanitární pomoc církví a jimi zřizovaných organizací při povodních v roce 1997 a 2002. Církev při těchto povodních sehrála nezastupitelnou roli. Nejen že byly schopné vygenerovat řadu dobrovolníků, kteří pomáhali při odstraňování škod (vyklízení a úklid domů a objektů, pomoc s vysoušením), ale ze sbírek, které ve svých církvích uskutečnily, pomáhaly jak materiálně (distribuce dek, oblečení, čistících prostředků), tak i finančně (příspěvky na nákup materiálu na obnovu domů apod.). Nezastupitelná pomoc ze strany církví byla i duchovní podpora postiženým. Dohoda proto měla vytvořit základní podmínky pro vzájemnou spolupráci mezi církvemi a jimi zřizovanými charitativními organizacemi a složkami integrovaného záchranného systému (IZS). Dohoda na církve kladla také požadavky: informovat MV - GŘ HZS ČR o možnostech a zdrojích humanitární, psychosociální a duchovní pomoci, předávání adresáře kontaktních míst, součinnost při společných cvičeních, spolupráci při předávání humanitární pomoci atd. Proto od dubna 2004 působila na ERC koordinátorka humanitárních aktivit⁶³, jejíž úkolem bylo tyto požadavky naplňovat. V průběhu několika následujících let se podařilo ustavit krajské koordinátory, kteří byli kontaktními osobami IZS a vyškolit přibližně 60 lidí do Psychosociálního intervenčního týmu, kteří pomáhají obětem jak bezprostředně po vzniku neštěstí, tak navrhují dlouhodobou pomoc pro jednotlivé typy hromadných neštěstí a katastrof.

⁶³ Ing. Jana Sninčáková

V současné době tato komise při ERC nepracuje a naplňování dohody s GŘ HZS převzala za ERC Diakonie Českobratrské církve evangelické.

Ekumenická rada církví je od roku 2005 plným členem mezinárodní humanitární organizace Action by churches together (ACT)⁶⁴.

Komise žen (a6)

Komise žen ERC (dále jen KŽ) byla ustavena Řídícím výborem Ekumenické rady v roce 1993⁶⁵. Členkami jsou zástupkyně členských církví, které společně vyvíjejí aktivity týkající se ženských otázek a rodiny. Mezi ně patří témata jako domácí násilí, postavení žen v církvi, problematika rodiny, feminismus atd. KŽ velmi úzce spolupracovala se Světovým dnem modliteb - celosvětovou ženskou ekumenickou modlitební iniciativou, která je charakterizována každoročním Dnem modliteb. Mezi další aktivity komise patří také příprava programů na různých mezinárodních i národních ekumenických akcích s ženskými tématy (např. Setkání křesťanů 2005⁶⁶ - Pozvání k naději).

Významnou aktivitou komise v letech 1995 - 2003 byl projekt EUNIKA. Projekt vznikl v roce 1995, ale jeho kořeny sahají do doby těsně po revoluci, kdy se ženy z východu a západu Evropy začaly více seznamovat a zjišťovat, že se jejich postoje k některým otázkám diametrálně odlišují. Setkávání, na která se projekt EUNIKA soustřeďoval, umožňovala ženám sdílet se, vzájemně se lépe poznávat a překážky, které mezi nimi existovaly, překonávat. Projekt byl velmi úspěšný a měl celkem XIX. pokračování.

Na mezinárodní úrovni se KŽ nejvíce angažovala ve spolupráci s Evropským ekumenickým fórem křesťanských žen⁶⁷, jehož byla komise žen do roku 2004 národní členskou organizací.

⁶⁴ ACT je společnou organizací Světové rady církví a Světového luterského svazu. Není humanitární organizací jako takovou, ale pracuje skrze své členské církve a humanitární organizace. V případě živelných neštěstí se ACT snaží získat finanční prostředky, které pak rozdělují mezi partnerské organizace v místě katastrofy.

⁶⁵ V rámci ERC ČSR působila taktéž komise žen, která se ale po rozpadu ERC v ČSR rozdělila na komise žen ERC ČR a ERC SR.

⁶⁶ Setkání křesťanů Praha 2005 17.-19.6.2005.

⁶⁷ EFECW - Ecumenical Forum of European Christian Women (www.efecw.net)

V roce 2002 se v Čelákovících konalo Valné shromáždění EFECW a komise žen byla za ČR jeho hlavním organizátorem. Při této příležitosti KŽ připravila a vydala brožurku o významných českých ženách - Portréty žen.

Během let se komise žen rozrostla na společenství více než 40 žen a tím přerostla rámec poradního orgánu ERC a stala se svébytným sdružením. Tyto ženy se rozhodly v roce 2003 založit českou odnož Ekumenického fóra evropských křesťanských žen - Ekumenické fórum křesťanských žen v ČR (EFKŽ), které bylo MV ČR zaregistrováno 25.11.2003.

V roce 2004 začala na půdě ERC pracovat tzv. nová komise žen. Ta v roce 2006 iniciovala uspořádání Studijního dne ERC na téma Rodina, na kterém byl představen letáček určený pro církevní společenství, která se otázkou rodiny a vztahů v ní zabývají a chtějí o ní diskutovat. Současně také probíhala na webových stránkách ERC diskuze k tomuto tématu.

odstavec b)

PODPOROVAT A KOORDINOVAT ZVĚSTOVATELSKOU A EVANGELIZAČNÍ, BIBLICKOU, KATECHETICKOU A DIAKONICKOU PRÁCI, PODNĚCOVAT SPOLEČNÉ ZÁMĚRY BOHOSLUŽEBNÉ A DIALOGY O OTÁZKÁCH UČENÍ A PRAXE, ORGANIZOVAT STUDIUM EKUMENICKÉ PROBLEMATIKY A PŮSOBIT KE VZÁJEMNÉ INFORMOVANOSTI CÍRKVÍ, PROVÁDĚT OBECNĚ PROSPĚŠNOU ČINNOST.

K realizaci tohoto článku si ERC ustavila a používá tyto nástroje: teologickou komisi, organizuje Studijní dny, ustavila Komisi pro práci s Romy, připravuje ekumenický monitoring, sleduje bilaterální teologické rozhovory členských církví.

Teologická komise (b1)

Ekumenická rada je společenstvím církví, které ve Stanovách deklarují, že právě tato instituce bude základnou a nástrojem spolupráce a sblížování. Tuto snahu nelze uskutečňovat bez hlubší a odpovědně teologické práce. Ekumenismus se dá jistě uskutečňovat čistě prakticky (společná setkání, diakonická a charitativní práce, společná jednání se státem), ale dříve či později se účastníci těchto snah setkají s odlišnostmi, které mezi církvemi stále ještě existují. A pokud chtějí být odpovědnými křesťany, musí tyto rozdíly reflektovat.

Tato komise se schází ad-hoc: pokud je požádána Valným shromážděným nebo Řídícím výborem o zpracování konkrétního úkolu (např. přípravu ekumenických bohoslužeb, komentování Statutu ERC, teologická stanoviska k některým snahám ERC atd.).

Teologická komise byla ustavena Presidiem ERC den 8. února 1994. Její první zasedání se uskutečnilo 15. dubna 1994. Hlavním úkolem komise měla být teologická reflexe otázek, které byly v té době aktuální. Jednalo se o doplnění, popřípadě úpravu Statusu ERC (po rozpadu ČSFR a vzniku samostatné Ekumenické rady v ČR) a reakce na zprávu komise pro armádu o možném ustanovení duchovní péče v rámci Armády ČR. V dalším období probíhala jednání s Českou biskupskou konferencí o Směrnici o smíšených

manželství⁶⁸, Společenství ve svátostech s křesťany různých církví, dokumentech ČBK a snaha o přípravu ekumenického zpěvníku⁶⁹.

Protože na půdě ekumenické rady v současné době neprobíhá systematická ekumenická teologická práce, podstatnou součástí práce komise zůstává příprava ekumenických bohoslužeb.

Studijní dny (b2)

Dne 19. ledna 2004 byl Prezidiu předložen předsednictvem návrh na organizování Studijních dnů ERC. Studijní dny, které se od té doby konají 2x ročně, mají napomáhat lepšímu vzájemnému poznávání a vyjasňování si stanovisek k tématům, které církve mohou rozdělovat. Původním záměrem bylo podrobně studovat dokument Charta Oecumenica, respektive jak můžeme tento evropský dokument využít v našem prostředí. Avšak v průběhu času převážila témata, která aktuálně trápila českou ekumenu.

Studijní den je vždy zakončen bohoslužbou té církve, která je hostitelem. Výstupem těchto setkání byly v prvních letech Bulletin, souhrny přednášek, které na Studijních dnech zazněly.

Přehled studijních dnů:

1. studijní den - Misie jednotlivých křesťanských tradic (12.5.2004, sbor Šeberov, CB)
2. studijní den - Liturgická obnova (14.10.2004, klub františkánů)
3. studijní den - Pastorece homosexuálních křesťanů (10.2.2005, sbor Kobylisy, ČCE)
4. studijní den - Pastorece v nemocnicích (20.10.2005, sbor Ječná, ECM)
5. studijní den - Mezináboženský dialog (4.4.2006, sbor Vinohrady, BJB)
6. studijní den - Rodina (19.10.2006, ústředí CČSH)
7. studijní den - Církve a média (3.-4. 5.2007, sbor Kobylisy, ČCE)
8. studijní den - Migrace (27.11.2007, ústředí CČSH)
9. studijní den - Církve a předsednictví ČR v EU 2009 (14.4.2008, Café Bio Illusion, AC)

⁶⁸ Směrnice vstoupila v platnost 26.1.1999.

⁶⁹ Ekumenický zpěvník se bohužel svého vydání nikdy nedočkal.

10. studijní den - Duchovní péče ve zdravotnictví (9.10.2008, FN Motol)

11. studijní den - Ekoteologie - Odpovědnost za Boží stvoření (16.4.2009, sbor Ječná, ECM)

Dohody o křtu (b3)

Ačkoli impulsy pro uzavření dohod o křtu nevzešly z ekumenické rady, ale od církví samotných a jednání neprobíhala na půdě ERC, považují za důležité tyto dokumenty zmínit.

Dohoda o vzájemném uznání křtu byla uzavřena mezi Římskokatolickou církví a Českobratrskou církví evangelickou a mezi Římskokatolickou církví a Církví československou husitskou dne 25. ledna 1994. Dne 11. listopadu 2000, respektive 22. ledna 2001 došlo k podepsání dohody o uznání křtu mezi Římskokatolickou církví a Slezskou evangelickou církví a.v.

Dohody obsahují společné vyznání víry, vyjádření, jak obě církve křest chápou, jaké znaky musí mít křestní obřad, aby byl skutečným křtem, staví na roveň křest nemluvnat i křest na základě osobního rozhodnutí, a zavazují se, že nebudou sloužit křtem těm, kdo již jednou platně pokřtěni byli.

“Z tohoto uznání vyplývá, že členové evangelické a římskokatolické církve se vzájemně vděčně uznávají a přijímají se jako křesťané, bratři a sestry v Kristu.”⁷⁰

Ekumenický monitoring (b4)

Ekumenický monitoring je týdenní přehled o dění na pole ekumenismu jak v České republice, tak v zahraničí. V tomto elektronickém periodiku se čtenář může obeznámit jaké akce připravuje ekumenická rada a její členské církve, dozvědět se podrobnosti z již proběhlých setkání i jaká probíhají jednání a setkání na mezinárodní úrovni. Při sestavování monitoringu jsou využívány webové stránky mezinárodních ekumenických institucí (Světové rady církví,

⁷⁰ Z dohody o křtu mezi ČCE a ŘKC. (archiv ERC)

Konference evropských církví, Světového luterského svazu, Světového reformovaného svazu, stránky Vatikánu), i křesťanských zpravodajských serverů jako např. ENI (Ecumenical News International).

Komise pro práci s Romy (b5)

Komise ERC pro práci s Romy byla ustavena v roce 1993. Na zasedání komise byli pravidelně zváni a přicházeli i zástupci romských iniciativ, či církví a náboženských společností, které nebyly v té době členem ERC a vyvíjely svou činnost mimo ERC. Cílem komise je shromažďovat informace o probíhajících aktivitách členských církví v oblasti romské problematiky, aktivně organizovat setkání pro Romy a o Romech a napomáhat tak zlepšovat vztahy mezi majoritní společností a Romy. Komise ERC pro práci s Romy navazuje kontakty s organizacemi, které mají vztah k Romům v tuzemsku i zahraničí⁷¹.

Důležitou součástí práce komise byl od roku 1994 projekt Světové rady církví THEOROM. V jeho rámci se církve snažily prosadit výuku romštiny na teologických fakultách, aby se podnítil zájem romských studentů středních škol o studium teologie. Tento záměr se i po řadě jednání s představiteli škol a státních institucí nepodařilo uskutečnit. Plánované finanční prostředky se proto alokovaly do jiných aktivit komise. Z projektu byly např. uhrazeny v letech 1996 - 1998 semináře a besedy o Romech⁷², setkání křesťanských pedagogů (ve spolupráci s komisí ERC pro vzdělávání)⁷³, studijní cesty do Maďarska, Rumunska a na Slovensko.

Velmi úspěšným projektem Komise bylo pořádání seminářů "Romské dítě v neromské rodině". Na těchto setkáních se rodiče, kteří přijali do péče romské děti, mohli dozvědět něco z historie Romů, o kulturních zvyklostech, právních úpravách týkajících se náhradní rodinné péče, jaké těžkosti je mohou

⁷¹ Komise např. organizuje český a slovenský úsek tzv. Romských cest Presbyterní církve USA. Hlavní součástí této aktivity je zajišťování návštěv zahraničních skupin, které se zajímají o romskou problematiku, zprostředkování besed, návštěv sborů a institucí aktivně pracujících s Romy (např. středisko Armády spásy v Brně, kancelář ombudsmana, Romské muzeum atd.).

⁷² Besedy se uskutečnily např. v Blansku, Opavě, Brně, Pardubicích a Kolíně.

⁷³ S tématem Romové s námi v církvi, ve škole, ve společnosti (22.2.1997, sbor ECM Maranatha, Plzeň).

při výchově dětí potkat a kam se mohou obrátit o radu a pomoc. Důležitou součástí seminářů byly debaty s Romy, kteří byli vychováni v bílých rodinách, vzájemné sdílení se a možnost položit otázky předním psychologům a sociálním pracovníkům. Hlavní osobností seminářů byl Prof. PhDr. Pavel Říčan. Seminářů se uskutečnilo celkem 6 a prošlo jimi více než 400 rodin. V současné době již existují skupinky pěstounských rodin, které se více či méně pravidelně setkávají a pořádají samostatně společné akce.

Velkým společenským přínosem bylo v rámci projektu THEOROM otevření nultého ročníku⁷⁴ pro romské děti⁷⁵. Ze zprávy o činnosti komise pro práci s Romy za rok 2000 vyplývá, že práce s dětmi měla dobré výsledky - ze 75 dětí, které prošly přípravným ročníkem, odešly pouze 2 do zvláštní školy.

Komise pro práci s Romy se podílela na organizaci Romských křesťanských konferencí. Celkem jich bylo uspořádáno 5⁷⁶ a průměrná účast byla 150, většinou Romů. Na těchto konferencích vystupovali jak romští, tak neromští řečníci, většinou romské kapely, modlitby a chvály byly vedeny romskými duchovními.

⁷⁴ V rámci nultého ročníku si romské děti rozšiřovaly své znalosti češtiny, učili se kulturním i sociálním návykům.

⁷⁵ První nultý ročník byl otevřen na Zvláštní škole v roce 1996 v Pardubicích, další v roce 1997 v azylovém domě pro ženy v Pardubicích.

⁷⁶ 1. romská konference - Praha (organizátor Matice romská); 2. romská konference - Brno 1998 (organizátor Armáda spásy); 3. romská konference - Brno 2002 (organizátor romský sbor Dživipen); 4. romská konference - Praha 2003 (organizátor ERC); 5. romská konference - Praha 2004 (organizátor ERC).

odstavec c)

PŘIPRAVOVAT A KONAT EKUMENICKÉ BOHOSLUŽBY A AKTIVNĚ SE NA NICH PODÍLET KÁZÁNÍM, MODLITBAMI A DALŠÍMI FORMAMI.

ERC naplňuje tento článek mimo jiné prostřednictvím přípravy Ekumenické neděle, Novoroční ekumenické slavnosti a Týdne za jednotu křesťanů.

Ekumenická neděle (c1)

Od roku 1998, vždy čtvrtou neděli v září, povzbuzuje Ekumenická rada církví společně s Českou biskupskou konferencí místní ekumenická společenství k organizování ekumenických bohoslužeb, které by se uskutečňovaly mimo rámec tradičních modlitebních týdnů (Týden za jednotu křesťanů, Alianční týden). Ekumenická neděle má být pro veřejnost svědectvím, že církve v České republice směřují k jednotě následovníků Ježíše Krista a že toto jejich úsilí má i konkrétní podobu společného slavení neděle, památky Kristova vzkříšení a modliteb. Každý rok jedna z členských církví ERC připravuje pořad bohoslužeb, který se může stát základem pro konkrétní bohoslužebná shromáždění. S podobou liturgie se organizátoři mohou seznámit na webových stránkách ERC, nebo jim je na požádání zaslána. Ekumenická neděle má být další příležitostí pro místní ekumenu ke vzájemnému posílení obcensví, ale může se stát i podnětem k navozování nových ekumenických vztahů mezi církvemi na místní úrovni.

Novoroční ekumenická slavnost (c2)

Každoročně se 1. ledna díky přímému přenosu mohou diváci České televize účastnit ekumenické bohoslužby, která má být příležitostí nejen pro věřící vstoupit spolu s nejvyššími představiteli církví do nového kalendářního roku s Božím slovem, modlitbou a duchovní podporou. Místo konání, příprava liturgie i podrobný scénář je připravován na půdě České televize (respektive redakce náboženského vysílání ČT) za podpory teologické komise ERC,

komise pro sdělovací prostředky ERC a zástupců ČBK. Je každoročním předmětem diskuzí, jak tuto ekumenickou slavnost pojmout. Jedni jsou zastánci tradiční bohoslužby slova, druzí jsou si vědomi faktu, že bohoslužbu sledují i lidé mimo církev, kterým mohou některé pasáže liturgie připadat nesrozumitelné. Velkou radostí pro všechny církve bylo v rámci Novoroční ekumenické slavnosti v roce 2005 uvedení světové premiéry oratoria smíru Jiřího Pavlici, ale i velmi kladně přijatý koncept bohoslužby soustřeďující se na významnou osobnost křesťanství (v roce 2006 na bratra Rogera Schutze z komunity Taizé).

Týden za jednotu křesťanů (c3)

Tradičními daty Týdne modliteb za jednotu křesťanů na severní polokouli je 18. – 25. leden. Tento oktáv modliteb za jednotu křesťanů navrhl v roce 1908 americký anglikán O. Paul Wattson. V tehdejší kalendáři totiž na 18. leden připadal svátek Stolce svatého Petra, zatímco 25. ledna se tehdy stejně jako dnes slavil svátek Obrácení svatého Pavla. Na jižní polokouli, kde jsou v lednu prázdniny, volí církve ke slavení Týdne modliteb často jiné dny, například v době Letnic (toto období navrhovalo již v roce 1926 hnutí Víra a řád), jež mají pro jednotu církve zásadní symbolický význam. Organizátory modlitebního týdne jsou Papežská rada pro jednotu křesťanů a Komise pro víru řád Světové rady církví. Text samotný je každoročně připravován jinou zemí, proto je v některých případech nutné text přizpůsobit nejen místní liturgické praxi a bohoslužebným zvyklostem, ale i společenským a kulturním podmínkám. Tohoto úkolu se v České republice ujímají Česká biskupská konference společně s ERC. Ty také společně vydávají brožurku, ve které je řád ekumenické bohoslužby a osm úvah na každý den modlitebního týdne. Každé setkání by mělo být zakončeno přímluvnými modlitbami, jejichž možná témata jsou uvedena v závěru každého dne. Těm, kdo se rozhodnou pro soukromou modlitbu, může materiál pomoci se zaměřením jejich modlitebních úmyslů a mohou si plněji uvědomit fakt, že jsou ve společenství se všemi, kdo se na celém světě modlí za viditelnější jednotu Kristovy církve.

“Křesťané různých církví a církevních společenství se v těchto dnech spojují ve společné modlitbě, aby prosili Pána Ježíše o opětovné nastolení plné jednoty všech jeho učedníků. Je to svorná prosba jedině duše a jediného srdce, jež odpovídá na touhu samotného Vykupitele, který se při Poslední Večeři obrátil k Otci těmito slovy: „Prosím nejen za ně, ale také za ty, kdo pro jejich slovo uvěří ve mne: ať všichni jsou jedno. Jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, tak i oni ať jsou v nás, aby svět uvěřil, že ty jsi mne poslal.“ (Jan 17,20-21). Křesťané, prosící o milost jednoty, se spojují v modlitbě samotného Krista a aktivně se přičiňují, aby ho celé lidstvo přijalo a uznalo za jediného Pastýře a jediného Pána, a mohlo tak zakoušet radost jeho lásky.⁷⁷”

⁷⁷ Z proslovu Benedikta XVI. na generální audienci v aule Pavla VI. u příležitosti Týdne modliteb za jednotu křesťanů. Zdroj: http://www.ado.cz/system/files/rok-sv-pavla/k_tydnu_modliteb_za_jednotu_krestanu_2008.pdf

odstavec d)

INICIOVAT SPOLUPRÁCI CÍRKVÍ NA ÚROVNI MÍSTNÍ A REGIONÁLNÍ.

Ekumenická rada církví připravuje během roku mnoho aktivit, které jsou určeny těm, kteří chtějí ekumenu pěstovat na místní a regionální úrovni. Společně s Českou biskupskou konferencí vydává brožurku k Týdnu za jednotu křesťanů, která je prostřednictvím členských církví distribuována do místních sborů, obcí a farností. Texty k ekumenické neděli je možné si stáhnout na webových stránkách ERC, některá setkání (např. Setkání křesťanských pedagogů, mezinárodní setkání, ekumenické poutě, kurzy atd.) jsou organizována mimo hlavní město, aby se do příprav mohla zapojit i místní ekumena.

Brnem cestami pokoje (d1)

Jedním z nejvýznamnějších projektů ERC, který měl za cíl podnítit spolupráci církví na místní úrovni bylo vydání dvojjazyčné publikace *Brnem cestami pokoje*. Impuls k tomuto projektu byl vydán na jednom ze společných setkání představitelů ekumenických rad České republiky a Rakouska. Obě strany se shodly na tom, že by bylo přínosné, aby byly prozkoumány některé kapitoly našich společných dějin, zejména ty, kde docházelo k napětí. Jako pilotní projekt bylo vybráno Brno. Zástupci brněnských církví na této publikaci společně pracovali více jak pět let. V roce 2008 byla publikace v nakladatelství L.Marek vydána.

odstavec e)

INICIOVAT A PROVÁDĚT VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ PROGRAMY.

Komise pro výchovu a vzdělávání (e1)

Komise pro výchovu a vzdělávání je místem, kde se soustřeďují aktivity, které je možné na poli křesťanské výchovy a vzdělávání konat společně. Každá církev si ponechává právo na denominační vzdělávání dětí a mládeže v rámci svých výchovných institucí (mateřských, základních a středních škol, seminářů, vyšších odborných i vysokých škol), přesto stále zůstává mnoho témat, kde se církve mohou společně pokoušet o jejich prosazování v rámci školského systému ČR. Proto se práce komise od svého počátku soustřeďuje především na přípravu setkávání křesťanských pedagogů, komunikaci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, je platformou pro zřizovatele nekatolických škol, připomínkuje zákony, které se týkají církevního školství a křesťanské výchovy, podporuje snahy třetích stran, např. Etického fóra a připravuje prezentaci české ekumeny na Sjezdu německých evangelíků (Evangelischer Kirchentag).

Setkání křesťanských pedagogů se pravidelně uskutečňuje každé jaro⁷⁸. Je připravováno s oddělením výchovy a vzdělávání Českobratrské církve evangelické a věnuje se různým tématům: Profil křesťanského učitele (1994), Agresivita dětí v agresivním prostředí (1995), Sexuální výchova z pohledu teologa a lékaře (1996), Romové s námi v církvi, ve škole, ve společnosti (1997), Sekty a náboženská hnutí (1999), Etická výchova ve školách (2000), Pokoj a dobro - list k sociálním otázkám v ČR (2002), Volný čas dětí a mládeže (2003), Co chybí dnešním dětem (2004), Komunikace učitelů, dětí a rodičů (2005), Obtížné situace ve škole a ve výchově (2006), Duchovní svět dětí a mládeže (2007), Přínos Jana Amose Komenského pro výchovu z pohledu římského katolíka (2008).

⁷⁸ Nejčastěji kolem 28. března, v den narození Jana Amose Komenského.

Komunikace s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) probíhá především na bázi připomínkových řízení⁷⁹. Pokud je ERC ministerstvem požádána, připravuje⁸⁰ recenzentní posudek na učebnice, který je podmínkou pro udělení tzv. schvalovací doložky⁸¹.

Především ke vztahu k MŠMT, se v roce 2004 na půdě ERC uvažovalo o zřízení servisní organizace pro církevní školy. Některé církve ERC volaly o podobné instituci, jakou je školská sekce České biskupské konference. Tato Servisní organizace pro církevní školy ERC by byla platformou pro ředitele církevních škol, které jsou zřizovány členskými církvemi ERC. Hlavními cíli byl rozvoj církevního školství a spolupráce se sekci církevního školství ČBK. Tato iniciativa však ke škodě věci nezískala většinovou podporu a tak zůstalo jen u několika setkání zřizovatelů a ředitelů církevních škol.

Každé dva roky, kdy se v Německu uskutečňuje Setkání německých evangelíků (Evangelischer Kirchentag), připravuje komise vzdělávání v ekumenické vesnici prezentaci české ekumeny. Její součástí je představení teologických fakult, církví sdružených v ERC a jejich aktivit, které souvisejí s hlavním tématem Setkání. Na tento velký církevní svátek vypravuje ERC již řadu let několik autobusů pro ty, kteří mají zájem se Setkání zúčastnit a seznámit se tak s životem církví a křesťanských organizací působících v Evropě.

V říjnu 2002 vydala komise pro výchovu a vzdělávání "Výzvu k etickému vzdělávání". Tento dokument mimo jiné vyzýval představitele vzdělávacích institucí, občanských sdružení se zaměřením na výchovné a vzdělávací programy a představitele církví, aby podpořili výchovu a vzdělávání mladé generace na poli etiky, podpořili úlohu církevního školství a aby intenzivně spolupracovali při realizaci výuky náboženství na státních a soukromých

⁷⁹ ERC je vedle České biskupské konference připomínkovým místem při schvalování nových právních norem týkajících se školství, mládeže a tělovýchovy.

⁸⁰ ERC v roce 2006, respektive v roce 2008, uzavřela dohodu o spolupráci s historickou společností Veritas při vypracovávání posudků a recenzování učebnic s ohledem na náboženskou a církevní problematiku.

⁸¹ Ministerstvo v souladu s § 27 školského zákona uděluje a odnímá učebnicím a učebním textům pro základní a střední vzdělávání schvalovací doložku na základě posouzení, zda jsou v souladu s cíli vzdělávání stanovenými školským zákonem, vzdělávacími programy a právními předpisy.

školách. Tato iniciativa přispěla svým dílem k následnému zařazení etiky a prosociální výchovy jako volitelného předmětu do systému Rámcového vzdělávacího programu, který byl MŠMT spuštěn v roce 2004.

Debating club (e2)

Každý křesťan se ve svém životě setká s tématem, které je díky jeho víře, etickým zásadám a přesvědčení kontroverzní. Jistě se najdou křesťané, kterým rozvod nevadí, pro některé je nepřijatelný, jak se stavíme k otázkám církevní autority, euthanasie nebo antikoncepce? Debating club byla iniciativa cílená především na mládež, která dávala prostor pro řízenou diskuzi. Celý večer měl svá pravidla (jak dlouho řečník může hovořit, musí se představit atd.) a své odborníky. Ti odpovídali na danou otázku ze svého pohledu a v průběhu večera se stali účastníky všeobecné debaty v sále. Cílem večera nebylo nalézt konsensus, ale dát prostor různým názorům, učit se respektu k názoru druhých, naučit se naslouchat. Témata byla následující: Zákon o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách, Karikatury a Kuba - ostrov svobody?

Komise pro studium rekatolizace v českých zemích v 16. - 18. století (e3)

Komise pro studium rekatolizace českých zemí v 16. - 18. století vznikla při České biskupské konferenci a Ekumenické radě církví v České republice dne 11. června 1996. Její vznik byl reakcí na diskuse kolem svatořečení Jana Sarkandera. Ukázalo se, že ve vzájemných diskusích se katolíci a evangelíci nemůžou vyhnout také otázkám náboženského vývoje v 16., 17. a 18. století. Komise si kladla za cíl sblížení pohledu na naše dějiny v daném kritickém období. Práce komise se účastnili také historici bez církevní příslušnosti. Prvním sekretářem komise byl Martin Wernisch z Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy. Jeho místo v roce 2003 převzal Dr. Daniel Neval. Jeho práci

v komisi však předčasně ukončilo jeho náhlé zesnutí. Komise v současné době nevyvíjí žádnou aktivitu.

odstavec f)

PROVÁDĚT VLASTNÍ ČINNOST VYDAVATELSKOU A PUBLICISTICKOU. SPOLUPRACÍ SE SDĚLOVACÍMI A INFORMAČNÍMI PROSTŘEDKY PEČOVAT O TO, ABY VEŘEJNOST BYLA ŘÁDNĚ SEZNÁMENA SE ŽIVOTEM CÍRKVÍ A ABY JEJICH TRADICE PŘÍSPĚLY K ROZVOJI KULTURY CELÉ SPOLEČNOSTI.

Těmito úkoly je pověřena především Komise pro sdělovací prostředky, důležitou roli v informovanosti veřejnosti hrají i webové stránky ERC a propagaci ekumenismu napomáhá i “Ekumenický počín roku”.

Komise pro sdělovací prostředky (f1)

Komise pro sdělovací prostředky, která má za svůj hlavní úkol spolupracovat s redakcemi náboženského vysílání veřejnoprávní televize a rozhlasu. Tato společná práce se odvíjí především v pravidelném kontaktu mezi představiteli církví (členů komise) a redaktory příslušných redakcí. V průběhu let se program komise ustálil na 3 hlavní okruhy jednání: situace a pořady redakce náboženského vysílání v Českém rozhlase (ČRo), v České televizi (ČT) a v ostatních médiích (rádio TWR, Proglas, internetové portály atd.). Úzká spolupráce s redakcí rozhlasu se mimo jiné odvíjí i od smlouvy⁸², která byla podepsána mezi ERC, ČBK a Českým rozhlasem, ve které jsou ERC a ČBK definovány jako poradní orgány v oblasti vysílání pořadů s náboženskou tematikou. Obdobná smlouva o spolupráci s Českou televizí nebyla podepsána.

V roce 1992 vzniká v Českém rozhlase Redakce náboženského života, která má na starosti přípravu pořadů s náboženskou tematikou. Jsou jimi především Křesťanský týdeník (v současné době vysílaný na ČRo 1 - Radiožurnálu) a přenosy nedělních bohoslužeb (stanice ČRo 2 - Praha). Po celý rok se pravidelně střídají přenosy z Římskokatolické církve a církví sdružených v ERC⁸³. Rozpis nedělních bohoslužeb je připravován redaktory

⁸² Smlouva mezi Českým rozhlasem, Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí byla podepsána v roce 1992.

⁸³ Tato pravidelné střídání vysílání bohoslužeb mezi ŘKC a církvemi v ERC nemá v Evropě obdoby.

Redakce v úzké spolupráci se členy Komise pro sdělovací prostředky a je každoročně schvalován Řídícím výborem ERC. Prostřednictvím svých zástupců v Komisi si mohou jednotlivé církve požádat o specifický termín, na který by rádi uskutečnily přenos a ve velké většině případů je jim vyhověno (pokud to technické podmínky a rozpočet ČRo dovolí). Jelikož jsou přenosy bohoslužeb velmi sledovaným pořadem, je vizitkou každé církve, z jakého sboru (farnosti) a jakého kazatele (kněze) pověří jeho přípravou. Komise je proto i platformou, na které se příslušné přenosy hodnotí (ozvučení prostoru, přednes kazatele, výběr písní a jejich provedení atd.). Aby se předešlo těm nejzávažnějším chybám ze strany církví, připravil Rozhlas několik kurzů pro kazatele, na kterých byli faráři a kněží upozorněni na nejčastější chyby při přímém přenosu a jak jim předcházet.

V České televizi byla ustanovena Redakce náboženského života v roce 1991. I její redaktori přicházejí pravidelně na zasedání Komise, aby se zapojili do debaty, jak mají vypadat křesťanské pořady: jaká témata zpracovat, jak nejlépe předat evangelium, zdali mají být pořady především pro křesťany, nebo pořadem, který většinovou společnost informuje o životě církví apod. Tato otázka doprovází i každoročně se opakující rozhovory nad podobnou Novoroční ekumenické slavnosti - má-li být klasickou bohoslužbou Slova, nebo zda do scénáře slavnosti zahrnout i alternativní přístupy.

V rámci Komise pro sdělovací prostředky působila několik let i Redakční rada křesťanských pořadů České televize. Její členové sledovali pořady připravené Redakcí náboženského života a posléze je hodnotili (zpracování, obsah, aktuálnost atd.). Hodnocení byla pro redaktory důležitou zpětnou vazbou.

Ze setkání se zástupci redakcí, kteří členy komise informují i o stávající situaci v těchto veřejnoprávních médiích (změny na postech vedoucích pracovníků, přesuny pořadů mezi jednotlivými stanicemi či kanály, změny vysílacích časů pořadů atd.), vyplývá čas od času potřeba na některé skutečnosti či rozhodnutí reagovat. V tomto případě Komise připravuje potřebné podklady pro Řídící výbor, či vedení ERC, aby se rozhodnutí médií, která církve považují za nepřijatelná, mohla po intervenci ERC zvrátit, případně přehodnotit.

Trvalou snahou Komise je neustálé povzbuzování církví k předávání informací ze života jednotlivých církví jak přímo redaktorům redakcí, tak sekretariátu ERC. Škoda, že tato snaha je jen částečně úspěšná.

Webové stránky ERC (f2)

V současné době se stále důležitějším nositelem informací o práci Ekumenické rady církví stávají webové stránky⁸⁴. Na nich se čtenáři mohou dočíst nejen o organizační struktuře ERC, o práci jejích komisí, o připravovaných akcích a reportážích z nich, ale podrobnější informace o členských církvích, odkazy na webové stránky ekumenických organizací a dokumenty ke stažení týkající se ekumenismu.

Ekumenický počín roku (f3)

V roce 2005 byla poprvé na půdě ERC udělena cena “Ekumenický počín roku”. Toto ocenění je předáváno těm (jak jednotlivci, tak kolektivu), kteří se významným způsobem zasloužili o sblížení církví v rámci České republiky nebo výjimečným způsobem napomohli k propagaci ekumenismu a porozumění mezi církvemi. Oceněnými byli v roce 2005 Daniel Neval⁸⁵, v roce 2006 Křesťanská akademie mladých⁸⁶ a v roce 2007 Fakultní nemocnice Motol⁸⁷.

⁸⁴ www.ekumenickarada.cz

⁸⁵ Dr. Daniel Neval obdržel toto ocenění in memoriam. Daniel se významnou měrou zasloužil o znovuoživení činnosti společné historické komise ERC a ČBK pro studium rekatolizace v zemích Koruny české od 16. Do 18. století.

⁸⁶ Křesťanská akademie mladých byla jedním z autorů televizního pořadu pro mladé EXIT 316. Na základě tohoto programu začaly vznikat ekumenické skupinky mladých lidí, kteří o tématech, které zpracovával zmíněný pořad, diskutovali.

⁸⁷ 1. listopadu 2007 byl v pražské FN Motol uveden do provozu “Prostor ticha”, který je otevřen nejen pro křesťany různých vyznání, pro příslušníky ostatních náboženství, ale i pro ty, kteří hledají duchovní oporu a pomoc.

odstavec g)

SPOLUPRACOVAT A JEDNAT SE SVĚTOVOU RADOU CÍRKVÍ, S KONFERENCÍ EVROPSKÝCH CÍRKVÍ A S DALŠÍMI NADNÁRODNÍMI EKUMENICKÝMI ORGANIZACEMI VE VĚCECH, JEŽ SE TÝKAJÍ SPOLEČNÉHO ZÁJMU ČLENSKÝCH CÍRKVÍ.

Členy Světové rady církví⁸⁸ (dále SRC) i Konference evropských církví⁸⁹ (dále KEK) mohou být jen církve. Proto ERC v ČR jako svaz církví nemůže být právoplatným členem obou organizací. Obě nadnárodní ekumenické instituce si jsou ale vědomy důležitosti národních ekumenických rad, proto byl vytvořen statut přidruženého člena (v případě SRC) respektive partnerské organizace (v případě KEKu). Národní ekumenické rady jsou důležitým spojníkem mezi těmito organizacemi a církvemi, které jsou členy národních rad, ale nejsou členy SRC nebo KEKu.

ERC je pravidelně seznamována s programy SRC a KEK, které, pokud o ně členská církev projeví zájem, přebírá a adaptuje do našich podmínek.

Příkladem může být SRC vyhlášená Dekáda proti násilí, která mezi našimi církvemi našla odezvu a některé komise v rámci tohoto dlouhodobějšího programu připravovaly své semináře, letáčky⁹⁰ apod. Dalším využívaným programem SRC je udělování stipendií pro studenty českých teologických fakult. V devadesátých letech minulého století pomáhala Světová rada církví církvím v ČR i finančně. Z projektu "Kulatý stůl" bylo podpořeno mnoho aktivit členských církví ERC. SRC podporovala i projekt THEOROM, který je podrobněji popsán v kapitole Komise pro práci s Romy.

Konference evropských církví je Ekumenické radě církví v ČR nejen geograficky, ale i programově blíže než Světová rada církví. Proto také kontakty

⁸⁸ Členy Světové rady církví jsou Českobratrská církev evangelická, Církev československá husitská, Slezská církev evangelická a.v., Pravoslavná církev, Starokatolická církev, Evangelická církev metodistická, Bratrská jednota baptistů a Jednota bratrská.

⁸⁹ Členy Konference evropských církví jsou Českobratrská církev evangelická, Církev československá husitská, Slezská církev evangelická a.v. a Pravoslavná církev.

⁹⁰ ERC se připojila ke kampani *Na křídlech holubice*, která byla zaměřena na překonávání násilí na ženách a dětech.

s touto organizací jsou užší. ERC v ČR je členem Komise Církev a společnost⁹¹.

ERC se na svých Studijních dnech zabývala některými pasážemi dokumentu Charta Oecumenica⁹². ERC úzce spolupracovala s bruselskou kanceláří KEKu v době přistoupení České republiky do Evropské unie a samozřejmě v době předsednictví ČR v Radě ministrů Evropské unie⁹³.

Církve České republiky hostily v minulosti Valné shromáždění KEKu⁹⁴ i zasedání Výkonného výboru⁹⁵.

Početné ekumenické delegace se zúčastnily Evropských ekumenických setkání⁹⁶ (European Ecumenical assembly - EEA), které organizuje KEK společně s Radou evropských biskupských konferencí.

Ekumenická rada církví úzce spolupracuje prostřednictvím svých komisí i s dalšími ekumenickými organizacemi⁹⁷.

ERC v ČR dlouhodobě udržuje úzké vztahy s ekumenickými radami okolních států. Jsou jimi především ekumenické rady Slovenska a Rakouska. S oběma se pravidelně uskutečňují jedno až dvoudenní setkání. Několikrát se již také uskutečnilo setkání vedoucích tajemníků Visegrádu a Rakouska. Skrze osobu vedoucího tajemníka je ERC v kontaktu i s dalšími evropskými ekumenickými radami, neboť Konference evropských církví organizuje každoroční setkání vedoucích tajemníků. Všechna tato setkání jsou neocenitelnou příležitostí k výměně informací i zkušeností a k navázání hlubších přátelských vztahů na mezinárodní úrovni.

⁹¹ Mezi pracovní skupiny komise Církev a společnost patří např.: Evropská integrace; Legislativa EU; Bioetika; Ochrana životního prostředí a Dialog mezi Severem a Jihem.

⁹² Dokument Charta Oecumenica vznikl v komisi KEKu Církve v dialogu, jejíž práce zahrnuje studium a implementaci tohoto dokumentu; dialog s pravoslávím; spolupráce s jinými ekumenickými organizacemi; společná misie v Evropě; spolupráci teologických fakult Evropy a spiritualita a společné slavení v církvích a na ekumenických shromážděních.

⁹³ Předsednictví ČR v Radě ministrů EU se konalo od 1.ledna - 30.červa 2009.

⁹⁴ Valné shromáždění KEKu se uskutečnilo v Praze v roce 1992 s tématem God Unites - in Christ a New Creation, na kterém byla přijata revidovaná Ústava KEKu.

⁹⁵ Zasedání VV KEKu se konalo v září 2004 v Praze v prostorách Mezinárodního baptistického semináře na Jenerálce.

⁹⁶ Evropská ekumenická setkání byla tři: ve švýcarské Basileji, rakouském Štýrském Hradci a rumunském Sibiu.

⁹⁷ Tyto organizace byly zmíněny v textech věnovaných příslušným komisím.

odstavec h)

SPOLUPRACOVAT A JEDNAT S JINÝMI CÍRKVEMI A NÁBOŽENSKÝMI SPOLEČNOSTMI VE VĚCECH, JEŽ SE TÝKAJÍ SPOLEČNÉHO ZÁJMU.

V současné době mi nejsou známa žádná jednání s církvemi a náboženskými společnostmi, které stojí mimo ERC v ČR.

16. článek Stanov ERC - Vztah k veřejnosti

odstavec 1)

ERC KOORDINUJE ZÁVAŽNÁ JEDNÁNÍ ČLENSKÝCH CÍRKVÍ S ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY A S DALŠÍMI VEŘEJNÝMI INSTITUCEMI, POPŘÍPADĚ JEDNÁ S NIMI V DOHODNUTÉM ROZSAHU I JMÉNEM TĚCHTO CÍRKVÍ.

Komise církev-stát (1.1)

K činnosti ERC jako svazu církví patří i vztah k veřejnosti a státní správě. V přehledu komisí proto nemůžeme pominout komisi, jejíž náplní je koordinace jednání církví zastoupených v ERC s orgány státní správy a veřejnými institucemi. Svou prací tato komise naplňuje článek č. 16 Stanov ERC - Vztah k veřejnosti.

Na půdě komise se v minulých letech projednávalo mnoho důležitých otázek spojených s působením církví ve společnosti s návazností na zákon o církvích a náboženských společnostech. Jeho novelizace v roce 2002 znamenala pro církve a náboženské společnosti řadu změn. Církve byly při přípravě novelizace zákona pozvány k jednání a byly požádány, aby přednesly své požadavky a případné námítky k návrhům připravených Ministerstvem kultury, respektive jeho církevním odborem. Jasná stanoviska i požadavky o změnu některých paragrafů zákona byly formulovány právě na půdě komise církev-stát. Jednáních se na půdě ERC účastnili i zástupci České biskupské konference.

Komise církev stát byla také hlavním poradním orgánem Řídícího výboru a Prezidia v případě registrace Ekumenické rady církví jako svazu církví a náboženských společností.

Od devadesátých let církve a náboženské společnosti usilují o majetkové narovnání se státem. Jakou formou se majetkové narovnání uskuteční nebylo doposud rozhodnuto. Na půdě komise vzniklo několik návrhů, které byly konzultovány i se zástupci České biskupské konference a které měly většinovou podporu členských církví ERC. Bohužel se nenašla politická reprezentace, která by měla dostatečný počet hlasů v Parlamentu ČR, aby byly návrhy přijaty.

Závěr

Na závěr si dovoluji připojit své komentáře i návrhy k práci Ekumenické rady. Nekladu si za cíl vyjádřit se ke všem komisím a aktivitám ERC; formuluji několik nápadů, jak některé aktivity posunout o další krok vpřed.

Teologická komise

Domnívám se, že teologická komise by si zasloužila větší pozornost členských církví a jejich představitelů. Vždyť Ekumenická rada má být především křesťanské společenství a ne jen servisní institucí či zájmovou organizací. Její primární úkol (jak je ostatně uveden i ve Stanovách) má být sbližování církví. A to se neobjede bez řádné teologické reflexe. V současné době pracuje teologická komise více či méně jako komise ad-hoc tj. když dostane nějaký úkol. Ale právě systematická práce je podle mého názoru to, co této komisi a potažmo celé ekumenické radě, chybí. Jistě by stálo za úvahu hlubší studium mezinárodních ekumenických dokumentů, jako je např. Charta Oecumenica⁹⁸ nebo Linské dokumenty⁹⁹. Jistě by měla být platformou pro rozhovory mezi církvemi o otázkách učení (věrouky) a praxe.

Jako žádoucí se jeví zapojit teologickou komisi do rozhovorů s případnými novými členy ERC. Pokud se do ERC hlásí nový člen, mohly by se s ním vést "teologické přístupové rozhovory". Stanovisko teologické komise by pomohlo delegátům k odpovědnějšímu rozhodování o přijetí popřípadě nepřijetí žádosti.

Komise pro výchovu a vzdělávání

Tato komise by mohla své pole působnosti rozšířit o projekty spojené s představováním ERC, jejich členských církví, ekumenismu a křesťanství

⁹⁸ Konference evropských církví, Rada evropských biskupských konferencí: *Charta Oecumenica*, ČBK, Praha 2001

⁹⁹ Dokument Komise pro víru a řád Světové rady církví: Křest, Večeře Páně, Ordinance, přijaté v Peru roku 1982. V elektronické podobě na coena.edunix.cz.

obecně. V době internetu jsou možnosti téměř neomezené. Zajímavé interaktivní programy o historii a současnosti českých církví by jistě ocenila nejedna základní či střední škola.

Komise žen

Tato komise v minulosti nepracovala jen se ženskými tématy, ale věnovala se i problematice rodiny a partnerským vztahům obecně. Téma rodiny je v současné době aktuální a svou pozornost mu věnují nejen mnohá občanská sdružení, ale i politické strany. Křesťané mají k tomuto tématu jistě co říci - a to i přes rozdíly, které mezi nimi i v tomto tématu panují. Proto by se tohoto tématu neměla vzdávat. Dalším tématem je postavení žen v církvi: ordinace žen, jejich úloha ve sborech, obcích a farnostech.

Ostatní aktivity

Je mým přáním, aby některé aktivity, které se na půdě ekumenické rady již podařilo nastartovat, nezapadly. Mám tím na mysli např. Noc otevřených kostelů či snaha o ustavení duchovní služby na letišti. Oblastí, kde se Ekumenická rada církví, respektive její členské církve mohou angažovat je mnoho. Je ale nutná vzájemná otevřenost, snaha o kompromisy, ochota k ústupkům a odvaha k radikálním rozhodnutím. Bez toho se stane Ekumenická rada církví jen institucí sama pro sebe, bez jakéhokoli vlivu na život křesťanů a tím se zpronevěří svým závazkům. A to není budoucnost, kterou bych této v mnoha ohledech důležité instituci, přála.

Členství v ERC

V současné době je v České republice zaregistrováno na Ministerstvu kultury ČR 30 církví a náboženských společenství. Od založení Ekumenické rady církví v ČR (roku 1993) se počet členských církví, respektive členů s plným a přidruženým členstvím, téměř nezměnil. Mnohé zaregistrované církve a náboženské společnosti nesplňují základní pravidlo pro přijetí za člena ERC - tedy souhlas s věroučnou bází. Na druhé straně Ekumenická rada těmito subjekty neumožňuje se jakkoli podílet na její práci. Je podle mého mínění otázkou výkladu zákona o církvích a náboženských společnostech, kdo může a

kdo nesmí být členem svazu církví¹⁰⁰. Proto bych ERC doporučovala otevřít se spolupráci nejen dalším církvím a náboženským společnostem, ale i ostatním subjektům působících na poli ekumeny. Vytvořit platformu pro vzájemná setkávání na více či méně formální úrovni. Přizvané subjekty nemusí být, a ani by to nebylo vhodné, přítomny všem zasedáním řídicích orgánů ERC, ale forma jakéhosi kulatého stolu by byla přínosná. Na těchto jednáních by se daly jistě neformálně řešit otázky spojené s mezináboženským dialogem, proselytismem apod. Ale i k tomuto kroku je potřeba odvaha a otevřeného, vstřícného ducha. A přesně toho Ekumenické radě církví přeji.

¹⁰⁰ O podmínkách pozorovatelského členství se zákon nezmiňuje.

Seznam členských církví ERC v ČR

Církev s plným členstvím:

Apoštolská církev

Bratrská jednota baptistů

Církev bratrská

Církev československá husitská

Českobratrská církev evangelická

Evangelická církev augsburského vyznání v ČR

Evangelická církev metodistická

Jednota bratrská

Pravoslavná církev

Slezská církev evangelická augsburského vyznání

Starokatolická církev

Církev s přidruženým členstvím:

Římskokatolická církev

Pozorovatelé

Církev adventistů sedmého dne

Federace židovských obcí v České republice

Seznam vedoucích představitelů ERC od roku 1989

Předsedové ERC v ČSR

1991 - 26.1.1993 dr. E. Mikó (Reformovaná křesťanská církev na Slovensku)
26.1.1993 - 5.4.1995 Vladislav Volný (SCEAV)
5.4.1995 - 1999? Pavel Smetana (ČCE)
2001 - 2005 Vladislav Volný (SCEAV)
2005 - 2009 Pavel Černý

Místopředsedové ERC

- 4.2.1992 Pospíšil (BJB)
4.2.1992 - 26.1.1993 Vladislav Volný (SCEAV)
26.1.1993 - 5.4.1995 Dušan Hejbal (SKC)
5.4.1995 - 2005 Pavel Černý (CB)
2005 - 2007 Dušan Hejbal (SKC) a Joel Ruml (ČCE)
2007 - 2009 Joel Ruml (ČCE) a Josef Červeňák (ECM)

Předsedové ŘV ERC

- 5.4.1995 Pavel Smetana (ČCE)
17.10.1995 - 29.9.1998 Josef Červeňák (ECM)
29.9.1998 - Dobroslav Stehlík (BJB)
2003 - 2005 Dušan Hejbal
2005 - 2009 Pavel Černý

Místopředsedové ŘV ERC

-12.10. 1992 Vlastimil Zítek (CČSH)
12.10. 1992 - patriarcha Štěpánek (CČSH)
??????
29.9.1998 - Dušan Hejbal (SKC)
2003 - 2005 - Aleš Navrátil (AC)
2005 - 2007 Dušan Hejbal (SKC) a Joel Ruml (ČCE)
2007 - 2009 Joel Ruml (ČCE) a Josef Červeňák (ECM)

Vedoucí tajemníci

Pavel Vychopeň (BJB) 1990 - 1991
Naděje Mandysová (ČCE) 1991 - 2002
Jitka Klubalová (Krausová) (ČCE) 2002 - 2007
Zuzana Dvořáková (ŘKC) 2007 - 2008
Sandra Zálabová (CČSH) 2008 -

Seznam použité literatury

Použitá literatura:

FILIPI PAVEL, *Křesťanstvo*, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2001

BIBLE: Písmo svaté Starého a Nového zákona, Ekumenický překlad, Ekumenická rada církví v ČSSR, 1989

Český ekumenismus. Theologické kořeny a současná tvář církví, Ekumenická rada církví v ČSR, Praha 1976

Stanovy a krátké představení, Ekumenická rada církví, Praha 2005

Konference evropských církví, Rada evropských biskupských konferencí: *Charta Oecumenica*, ČBK, Praha 2001

Dokument Komise pro víru a řád Světové rady církví: *Křest, Večeře Páně, Ordinance*, Lima 1982

Jan Pavel II.: *Ut unum sint*. Encyklika o ekumenickém úsilí, Zvon, Praha 1995

Papežská rada pro jednotu křesťanů: *Direktář k provádění ekumenických principů a norem*, sekretariát ČBK, Praha 1995

Jan Pavel II.: *Tretio millennio adveniente*, Apoštolský list o přípravě na jubilejní rok 2000, Zvon, Praha 1995

Archiválie ERC:

Archiválie komise pro vzdělávání

Archiválie komise žen 1993 - 2003

Archiválie komise pro sdělovací prostředky 1990 - 2006

Archiválie teologické komise

Archiválie komise pro duchovní péči ve zdravotnických zařízeních

Archiválie komise pro práci s Romy 1995 - 2005

Archiválie komise pro armádu

Archiválie komise pro Vězeňskou duchovenskou péči

Archiválie ze zasedání Prezidia, Valného shromáždění a Řídícího výboru 1991 - 2008

Internetové stránky:

Ekumenická rada církví v ČR: www.ekumenickarada.cz

Česká biskupská konference: www.cirkev.cz

Ministerstvo kultury ČR: www.mkcr.cz

Ministerstvo obrany ČR: www.army.cz

Ministerstvo vnitra ČR: www.mvcr.cz

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: www.msmt.cz

Vězeňská duchovenská péče: www.vdpcr.eu

Světová rada církví: www.oikoumene.org

Konference evropských církví: www.cec-kek.org

Evropské ekumenické fórum křesťanských žen: www.efecw.net

Arcidiecéze olomoucká: www.ado.cz

Osobní stránky Ing. Petra Kebrleho: www.kebrle.cz

Coena - Evangelická liturgická iniciativa: www.coena.edunix.cz

Seznam použitých zkratek

ERC v ČR - Ekumenická rada církví v České republice

ETF UK - Evangelická teologická fakulta University Karlovy

ČBK - Česká biskupská konference

SRC - Světová rada církví

KEK - Konference evropských církví

VS - Valné shromáždění

ŘV- Řídící výbor

AC - Apoštolská církev

BJB - Bratrská jednota baptistů

CB - Církev bratrská

CČSH - Církev československá husitská

ČCE - Českobratrská církev evangelická

ECAV - Evangelická církev augsburského vyznání v ČR

ECM - Evangelická církev metodistická

JB - Jednota bratrská

PC - Pravoslavná církev

SCEAV - Slezská církev evangelická augsburského vyznání

SKC - Starokatolická církev

ŘKC - Římskokatolická církev

CASD - Církev adventistů sedmého dne

FŽO - Federace židovských obcí v České republice

AS - Armáda spásy

ČBS - Česká biblická společnost

ČEA - Česká evangelikální aliance

EA - Ekumenická akademie

MK ČR - Ministerstvo kultury České republiky

MO ČR - Ministerstvo obrany České republiky

MV ČR - Ministerstvo vnitra České republiky

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

ČR - Česká republika
ČSR - Česká socialistická republika
ČSFR - Československá federativní republika
NVÚ - Nápravně výchovný ústav
SNV - Sbor nápravné výchovy
DS NVÚ - Duchovní služba nápravně výchovného ústavu
VDP - Vězeňská duchovenská péče
AČR - Armáda české republiky
KPNU - Komise pro pomoc při nepředvídaných událostech
HZS ČR - Hasičský záchranný sbor České republiky
GŘ HZS - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
IZS- Integrovaný záchranný systém
ACT - Action by churches together
EFECW - Ecumenical Forum of European Christian Women
EFKŽ - Ekumenické fórum křesťanských žen
ENI - Ecumenical News International
ČT - Česká televize
Čro - Česká rozhlas
EEA - European Ecumenical Assembly
EU - Evropská unie

Stanovy Ekumenické rady církví v České republice

se sídlem v Praze 10, Donská 5/370, PSČ 101 00
(IČO 127 370)

1. článek Věroučná báze

Ekumenická rada církví v České republice (dále jen *ERC*) je společenstvím křesťanských církví, které vyznávají Pána Ježíše Krista jako Boha a Spasitele podle Písem Starého a Nového Zákona a usilují uskutečňovat své poslání společně ke slávě jednoho Boha, Otce i Syna i Ducha svatého.

2. článek Východisko a cíl

Křesťanské církve v České republice jsou si vědomy daru a závazku jednoty Kristových učedníků, navazují na tradice náboženské svobody, přítomné v českých dějinách, zvláště v tradici cyrilometodějské a reformační, usilují být české společnosti příkladem a svěděním tolerance a vzájemné úcty, a proto se rozhodly vytvořit Ekumenickou radu církví v České republice jako společenství, které chce být základnou a nástrojem spolupráce a sbližování.

3. článek Poslání a činnost ERC

Posláním a činností ERC je zejména:

- a) Prohlubovat vědomí závazku jednoty Kristovy církve a umožňovat uskutečňování jednoty ve společném svědectví, praktické spolupráci a vzájemném porozumění.
- b) Podporovat a koordinovat zvěstovatelskou a evangelizační, biblickou, katechetickou a diakonickou práci, podněcovat společné záměry bohoslužebné a dialogy o otázkách učení a praxe, organizovat studium ekumenické problematiky a působit ke vzájemné informovanosti církví, provádět obecně prospěšnou činnost.
- c) Připravovat a konat ekumenické bohoslužby a aktivně se na nich podílet kázáním, modlitbami a dalšími formami.
- d) Iniciovat spolupráci církví na úrovni místní a regionální.
- e) Iniciovat a provádět vzdělávací a výchovné programy.
- f) Provádět vlastní činnost vydavatelskou a publicistickou. Spoluprací se sdělovacími a informačními prostředky pečovat o to, aby veřejnost byla řádně seznámena se životem církví a aby jejich tradice přispěly k rozvoji kultury celé společnosti.
- g) Spolupracovat a jednat se Světovou radou církví, s Konferencí evropských církví a s dalšími nadnárodními ekumenickými organizacemi ve věcech, jež se týkají společného zájmu členských církví.
- h) Spolupracovat a jednat s jinými církvemi a náboženskými společnostmi ve věcech, jež se týkají společného zájmu.

4. článek Členství v ERC

1. Členství v ERC je dvojího druhu, plné a přidružené.
 - a) O plné členství v ERC se mohou ucházet všechny křesťanské církve, které jsou jako církve registrovány v České republice, pokud souhlasí s věroučnou bází ERC. Zástupci církvi s plným členstvím (dále jen *členské církve*) mají aktivní i pasivní volební právo.
 - b) Také přidružené členství je vázáno na souhlas s věroučnou bází. Mohou si je zvolit křesťanské církve, jimž k plnému členství brání jiné důvody. Zástupci církvi s přidruženým členstvím (dále jen *přidružené církve*) se mohou účastnit rozhovoru při jednání Valného shromáždění (případně Řídícího výboru) a podávat připomínky a náměty. Aktivní ani pasivní volební právo nemají.
2. Vznik členství:
 - a) Církvím, které měly plné či přidružené členství v ERC před platností těchto stanov a které jsou v příloze jmenovány, je přiznáno právo členství z tohoto období.
 - b) O přijetí nových členů rozhoduje Valné shromáždění dvoutřetinovou většinou všech členských církvi.
 - c) O přijetí k plnému či přidruženému členství žádají písemně církve, které splňují podmínky těchto stanov a zavazují se těmito podmínkami řídit.
 - d) Obdobně se řeší změna druhu členství.
3. Zánik členství:

Členství v ERC zaniká

 - a) na základě písemné žádosti církve, která je členem ERC,
 - b) zánikem církve, která je členem ERC,
 - c) zrušení členství rozhodnutím Valného shromáždění z důvodu hrubého či soustavného nedodržování stanov ERC. Pro zrušení členství se musí rozhodnout alespoň dvě třetiny všech členských církvi.
4. Pozastavení členství:

Členství v ERC může být v případě závažných okolností pozastaveno na dobu do vyjasnění situace, nejdéle však na dobu jednoho roku. O pozastavení členství rozhoduje Valné shromáždění dvoutřetinovou většinou všech členských církvi.
5. Seznam členů ERC:
 - a) Seznam církvi s plným i přidruženým členstvím je nedílnou součástí stanov.
 - b) Při každé změně se tento seznam aktualizuje.

5. článek Pozorovatelé

Jako pozorovatelé mohou být přijaty církve i náboženské společnosti, které souhlasí s cíli ERC, avšak z věroučných či jiných důvodů nechtějí či nemohou být plnými nebo přidruženými členy ERC. Pozorovatelé nejsou vázáni bází ERC.

6. článek Valné shromáždění

1. Do působnosti Valného shromáždění patří:
 - a) rozhodovat o zásadních otázkách ERC, zejména o stanovách ERC, o členství v ERC, o zániku ERC,

- b) projednávat a schvalovat výroční zprávu o činnosti ERC, zprávu o výsledku hospodaření a rozpočet (na příští kalendářní rok) jmenovitě i o příspěvcích jednotlivých církví na činnost ERC,
 - c) volit a odvolávat předsedu ERC a jeho dva místopředsedy na dva roky,
 - d) volit a odvolávat vedoucího tajemníka ERC; jeho volební období je čtyřleté, může být volen opakovaně
2. Valné shromáždění se koná nejméně jednou ročně v termínu usneseném Řídicím výborem. Musí být do měsíce svoláno, požádají-li o to nejméně dvě třetiny členských církví prostřednictvím svých ústředních orgánů.
 3. Valné shromáždění ERC tvoří zástupci delegovaní členskými církvemi, nejvíce tři za každou církev, z nichž alespoň jeden musí být laik.
 4. Jména těchto tří zástupců a jejich náhradníků oznámí příslušná církev Řídicímu výboru nejpozději měsíc před zasedáním Valného shromáždění.
 5. Řídicí výbor nejpozději měsíc před konáním Valného shromáždění pošle svolání a program Valného shromáždění se všemi návrhy k jednání resp. i k volbám všem členským církvím. K zasedání Valného shromáždění Řídicí výbor zve i zástupce přidružených církví i pozorovatele.
 6. Valné shromáždění řídí předseda ERC, případně některý z místopředsedů.
 7. Na počátku je schválen program zasedání, zvoleni zapisovatelé, skrutátoři a verifikátoři zápisu, vždy po dvou.
 8. Valné shromáždění je usnášeníschopné pokud jsou zastoupeny alespoň dvě třetiny členských církví. Přitom není rozhodující, zda za tyto církve jsou přítomni všichni delegáti nebo někdo z nich chybí.
 9. K právoplatnému rozhodnutí je třeba nadpoloviční většiny všech přítomných delegátů, není-li stanoveno jinak.
 10. Při rozhodování o záležitostech uvedených v článku 6, odst. 1, písm. a) má každá církev jeden hlas. K rozhodnutí je třeba dvoutřetinové většiny.

7. článek Řídicí výbor

1. Řídicí výbor ERC tvoří zástupci členských církví, a to církví určený jeden z jejich delegátů pro Valné shromáždění; další jsou jeho náhradníky.
2. Řídicí výbor se schází nejméně čtyřikrát do roka. Podle usnesení Řídicího výboru svolává zasedání jeho předseda, který jednání (případně se svými místopředsedy) řídí.
3. O svých jednáních pořizuje Řídicí výbor zápis a schvaluje příští jednání Řídicího výboru. Zápis zajišťuje vedoucí tajemník.
4. Řídicímu výboru přísluší zejména:
 - a) jednat a rozhodovat o záležitostech stanovených Valným shromážděním,
 - b) připravovat podklady pro zasedání Valného shromáždění, jeho program a svolávat je,
 - c) řídit běžnou činnost ERC, zejména posuzovat stávající pracovní projekty a rozhodovat o nových, rozdělovat finanční prostředky, schvalovat vnitřní a provozní předpisy ERC
 - d) pověřovat vedoucího tajemníka a jednotlivé referenty pracovních komisí konkrétními úkoly,

- e) rozhodovat o případném povolání dalších pracovníků a jejich finančním odměnění,
 - f) jednat s domácími i zahraničními partnery,
 - g) zřizovat komise a jmenovat jejich referenty,
 - h) podle potřeby připravovat a svolávat širší pracovní či jiné konference a porady.
5. Předseda a v jeho zastoupení první, příp. druhý místopředseda mohou v naléhavých případech jednat samostatně jménem ERC, pověří-li je k tomu Řídící výbor v mezích svých kompetencí a s výhradou dodatečného schválení Řídícím výborem.
 6. O záležitostech běžných (organizačních, procedurálních) se Řídící výbor usnává nadpoloviční většinou z přítomných, pokud se neusnese na většině dvoutřetinové.

8. článek Předsednictvo ERC

1. Předseda a jeho první a druhý místopředseda jsou voleni z delegátů Valného shromáždění na dva roky. Mohou být voleni i opětovně. Každý z nich musí být zástupcem jiné členské církve.
2. Předsednictvo Valného shromáždění a Řídícího výboru tvoří titíž: předseda ERC a jeho dva místopředsedové, první a druhý. O rozdělení svých úkolů rozhodují ve vzájemné dohodě.
3. Předseda zastupuje z titulu své funkce ERC navenek. Může ho zastupovat některý z místopředsedů.

9. článek Společná ustanovení pro Valné shromáždění i Řídící výbor

1. Hlasuje se, resp. volí se aklamací; v případě, že to vyžaduje jeden z přítomných delegátů, tajně (lístky).
2. Každý delegát, případně zástupce přidružené církve, může během rozpravy podávat návrhy a připomínky.
3. O předložených návrzích se musí hlasovat, a to v pořadí:
 - a) o přechodu k dennímu pořádku (tj. návrhem se dále nezabývat),
 - b) o odložení hlasování na pozdější dobu probíhajícího nebo příštího shromáždění,
 - c) o návrzích opravných nebo dodatkových,
 - d) o původním návrhu s přijatými opravami a dodatky,
 - e) o návrhu v jeho původním znění,
 - f) o případném protinávru.
 Byl-li v tomto pořadí, s výjimkou bodu c, některý návrh přijat, další hlasování odpadá.
4. Kterýkoliv delegát má právo požadovat, aby v usnesení bylo uvedeno jeho mínění lišící se od toho, jež bylo přijato hlasováním (minoritní votum). Delegáti nejsou vázáni přijatými usneseními, pokud tato usnesení byla odmítnuta jejich příslušnými církevními orgány. Netýká se to statutu ERC, funkcí těch, kteří byli zvoleni tajným hlasováním a členských příspěvků.
5. Pro pověření delegátem příslušnou církví není rozhodující, zda má teologickou nebo jinou odbornost.

10. článek Vedoucí tajemník

1. Vedoucího tajemníka volí a odvolává Valné shromáždění; jeho volební období je čtyřleté, může být volen opakovaně.
2. Do kompetencí vedoucího tajemníka patří mimo jiné:
 - a) zastupovat ERC v rozsahu určeném Valným shromážděním nebo Řídícím výborem a podpisovat dopisy a listiny podle pověření Valným shromážděním nebo Řídícím výborem, resp. jeho předsedou,
 - b) vyřizovat běžnou agendu ERC, řídit práci sekretariátu a koordinovat činnost jednotlivých komisí,
 - c) dbát na řádné hospodaření s prostředky ERC,
 - d) účastnit se zasedání Valného shromáždění a Řídícího výboru s hlasem poradním.

11. článek Komise ERC

1. Pro jednotlivá odvětví práce zřizuje a ustavuje Řídící výbor komise a jejich referenty, kteří jim předsedají. Zřídit event. ustavit komisi může případně také Valné shromáždění.
2. Své zástupce v komisích jmenují členské církve; Řídící výbor je potvrzuje v počtu jím stanoveném. V určité komisi nemusí být zastoupeny všechny církve. Přidružené církve a pozorovatelé mohou mít v komisích své zástupce s hlasem poradním.
3. V kompetenci komise je projednat svěřený úkol nebo starat se o svěřené odvětví činnosti ERC; o své práci komise pořizuje zápis a prostřednictvím svého referenta podává zprávu Řídícímu výboru nebo podle jeho pokynu Valnému shromáždění.
4. Pokud to Valné shromáždění nebo Řídící výbor rozhodne, musí mít určená komise svůj statut, o kterém rozhoduje Valné shromáždění nebo Řídící výbor.
5. Komise využívají ke své práci služeb odborných bohosloveckých, ekumenických či jiných pracovišť.

12. článek Hospodaření ERC

1. ERC hospodaří v souladu s obecně právními předpisy s nabytým movitým i nemovitým majetkem, s přijatými dary, dědictvím, státní dotací, se získanými oprávněními, autorskými právy apod.
2. Agendu hospodaření vykonává sekretariát ERC řízený vedoucím tajemníkem.
3. Náklady se svou činností hradí ERC v rámci svého rozpočtu. Jeho základem jsou především členské příspěvky církví podle rozpisu schváleného Valným shromážděním.
4. Náklady spojené s výkonem funkce v předsednictvu ERC hradí ERC podle svého vnitřního předpisu; výdaje ostatním členům Valného shromáždění, Řídícího výboru a komisí hradí příslušná církve.
5. Rozpočet a výroční zprávu o hospodaření schvaluje Valné shromáždění případně Řídící výbor, pokud ho tím Valné shromáždění výslovně pověří.
6. Pořizování potřebných prostředků, prodej, rozsáhlé opravy, rekonstrukce, změna účelu využívání majetku se mohou mimo plánovaný rozpočet dít pouze po schválení Valným shromážděním.
7. Hospodaření podléhá kontrole revizní komise, kterou volí Valné shromáždění na období jednoho kalendářního roku z odborných pracovníků dvou různých

- členských církví. Volba téhož revizora je možná opět až po třech letech. Návrh na jejich volbu připravuje vedoucí tajemník.
8. V případě zániku členství některé církve v ERC nevzniká této církvi nárok na majetkové vypořádání.
 9. V případě zániku ERC rozhoduje o způsobu likvidace movitého i nemovitého majetku Valné shromáždění, není-li možné jej svolat, pak zástupci členských církví.
 10. Movitý i nemovitý majetek se dělí mezi členské církve v poměru podle výše vložených členských prostředků za posledních 7 let.

13. článek Právní subjektivita ERC

1. ERC je právnickou osobou v souladu se zákonem (naposled č. 3/2002 Sb.).
2. Statutárním orgánem ERC je předseda ERC a vedoucí tajemník, kteří mohou jménem ERC jednat samostatně navenek. Předsedu zastupuje některý z místopředsedů v případech, kdy je předseda nemohoucí, nepřítomen nebo je k zastoupení předsedou pověřen.
3. Listiny zavazující ERC navenek společně podpisují předseda (případně jej zastupující místopředseda) a vedoucí tajemník.

14. článek Vztahy mezi ERC a členskými církvemi a náboženskými společnostmi

1. ERC není nadřizena organizačně ani správně církvím, které jsou jejími členy.
2. Každá členská církev rozhoduje samostatně o otázkách svého učení, vyznání, života a správy, jakož i o svém poměru k jiným církvím a náboženským společnostem a dalším náboženským sdružením.
3. Členství v ERC však zavazuje církve k ekumenické otevřenosti, spolupráci a solidaritě ve vzájemných vztazích bez jakéhokoliv nadřazování či diskriminace některé z církví.
4. Členství v ERC rovněž zavazuje usilovat o maximální možnou míru dohody o všech sporných otázkách.

15. článek Vztah ERC k ekumenickým organizacím

1. ERC navazuje a rozvíjí spolupráci s ostatními ekumenickými organizacemi v České republice, ve Slovenské republice a v ostatním zahraničí i s organizacemi mezinárodními.
2. Tato spolupráce může být upravena zvláštními dvoustrannými nebo vícestrannými dohodami.

16. článek Vztah ERC k veřejnosti

1. ERC koordinuje závažná jednání členských církví s orgány státní správy a s dalšími veřejnými institucemi, popřípadě jedná s nimi v dohodnutém rozsahu i jménem těchto církví.
2. Při takových jednáních však mají jednotlivé členské církve právo vyjádřit i své odlišné stanovisko a žádat, aby o tomto stanovisku byl informován i příslušný orgán, s kterým se takové jednání koná.
3. ERC může zastupovat i přidružené církve a pozorovatele, pokud to společně projednají a dojdou k dohodě a na zastupování se dohodnou.

17. článek Zánik ERC

Zánik ERC je možný na základě rozhodnutí Valného shromáždění.

18. článek Přejídná a závěrečná ustanovení

1. Tyto Stanovy nabývají platnosti a účinnosti schválením prezidiem ERC dne 7. června 2005.
2. Stávající Stanovy schválené prezidiem dne 23.11. 2003 pozbývají tímto dnem platnosti.
3. Stávající orgány ERC zůstávají v platnosti do zasedání Valného shromáždění ERC.
4. Prezidium svolá Valné shromáždění nejpozději do půl roku po schválení těchto Stanov.
5. Stanovy intimuje členským a přidruženým církvím a pozorovatelům ERC sekretariát ERC.